

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ФЕДЕРАЛНА УПРАВА ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ

BOSNIA AND HERCEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERAL ADMINISTRATION OF CIVIL PROTECTION

IZVJEŠTAJ

O IMPLEMENTACIJI PROGRAMA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I
MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA U FEDERACIJI BOSNE I
HERCEGOVINE ZA PERIOD OD 2007. DO 2011. GODINE

Sarajevo, januar 2014. godine

SADRŽAJ

I – Uvod.....	3
II - Realizacija aktivnosti i zadataka iz Programa razvoja	3
III - Ostvarenje politike razvoja zaštite i spašavanja.....	4
III-1. Ostvarenje vizija razvoja – sa normativom	5
III-1.a. Pregled podzakonskih propisa donešenih na osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju	5
III-1.b. Pregled podzakonskih propisa donešenih na osnovu Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu	6
III-1.c. Planiranje i obezbjeđenje resursa	8
III-2. Ostvarenje ciljeva razvoja	9
IV - Realizacija strateških pravaca	11
IV-1. Realizacija konkretnih strateških pravaca sa akcijskim planovima	11
1) Program osiguranja minimuma sredstava robnih i drugih rezervi za potrebe zaštite i spašavanja ljudi, kao dio spremnosti i odgovora na nastanak prirodne i druge nesreće	11
2) Program održavanja kapaciteta civilne zaštite za deminiranje kao spremnost za provođenje protivminskih akcija u Bosni i Hercegovini	12
3) Program zaštite od epidemija.....	12
4) Program zaštite od epizootija.....	12
5) Program zaštite od poplava	13
6) Program zaštite šuma	14
7) Uticaj radi.-hem.-bioloških (RHB) agenasa i mjere za saniranje posljedica po ljude i okoliš	14
8) Zaštita od zemljotresa, mjere i postupci za smanjenje ugrožavanja	15
9) Zaštita od odrona i klizanja tla, mjere i postupci za smanjenje rizika	15
10) Izrada katastra izvorišta vode za piće	15
11) Izrada katastra područja ugroženog opasnim otpadom s akcentom na poljoprivredno zemljište ...	16
12) Projekt zaštite od postojećeg opasnog industrijskog otpada	16
13) Procjena resursa Federacije BiH za potrebe zaštite i spašavanja	16
14) Velike nesreće u rudnicima-procjena resursa i mogućnosti odgovora centralnih stanica za spašavanje.....	17
15) Uspostavljanje operativnih centara civilne zaštite	17
16) Protivpožarna zaštita i vatrogastvo u Federaciji BiH, dio sistema zaštite i spašavanja.....	17
17) Formiranje specijalizirane jedinice civilne zaštite za hitne intervencije	18
18) Obučavanje i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje	18
19) Odnosi s javnošću u zaštiti i spašavanju.....	18
20) Stanje objekata kulturne baštine i načini njihove zaštite u prirodnim i drugim nesrećama	18
21) Međunarodne organizacije u sistemu zaštite i spašavanja, stručna procjena njihovih resursa i operacionalizacija procedura traženja i davanja međunarodne pomoći u zaštiti i spašavanju.....	18
22) Izrada i operacionalizacija procedura u postupku angažovanja Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u pomoći civilnim vlastima u zaštiti i spašavanju.....	19
23) Sistem zaštite i spašavanja BiH kao dio općenacionalne strategije sigurnosti u BiH.....	19
V – Realizacija smjernica za organizovanje snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje	19
V-1. Kantonalne uprave civilne zaštite i općinske službe civilne zaštite	20
V-2. Operativni centri civilne zaštite	20
V-3. Štabovi civilne zaštite	21
V-4. Službe zaštite i spašavanja	21
V-5. Jedinice civilne zaštite	22
V-6. Komisije za procjenu šteta.....	22
V-7. Opremanje	23
V-8. Saradnja sa Crvenim križem/krstom Federacije Bosne i Hercegovine	24
V-9. Saradnja sa drugim nevladinim organizacijama i udruženjima	24
VI - Finansiranje Programa razvoja	24
VII – Realizacija zadataka obuke	25
VIII - Izvještaji federalnih organa	27

I – Uvod

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je na osnovu člana 23. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, br. 39/03, 22/06 i 43/10 - u daljem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju), na sjednici Predstavničkog doma održanoj 02.10.2007. godine i na sjednici Doma naroda održanoj 08.11.2007. godine, usvojio Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine za period od 2007. do 2011. godine („Službene novine Federacije BiH“, broj 92/07 - u daljem tekstu: Program razvoja).

Na osnovu obaveza utvrđenih u poglavlju VI Programa razvoja, Federalna uprava civilne zaštite bila je zadužena da koordinira aktivnosti federalnih ministarstava i drugih tijela federalne uprave kao nosilaca akcijskih planova, odnosno strateških pravaca i provedbenih koraka u realizaciji Programa razvoja. Na osnovu prikupljenih izvještaja od federalnih ministarstava i drugih organa federalne uprave koji su nosioci tih planova, sačinjen je ovaj izvještaj koji se odnosi na period realizacije Programa razvoja.

U uvodnom dijelu potrebno je naglasiti da je sistem zaštite i spašavanja u načelu potpuno decentraliziran. Samo je rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara centralizirano, ovisno od toga koji je izvršni organ proglasio stanje prirodne ili druge nesreće. Ukratko, decentralizacija sistema ogleda se u zakonskim obavezama kantona i općina u ovoj oblasti, a izdvajamo nekoliko:

- donošenju vlastitih propisa iz ove oblasti sa obavezom utvrđivanja prava, obaveze i odgovornost svojih organa i pravnih lica;
- donošenju vlastitih planskih dokumenata (procjena ugroženosti, program razvoja, plan zaštite i spašavanja i drugo);
- formiranju svojih organa uprave za civilnu zaštitu i svojih štabova civilne zaštite za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja;
- formiranju svojih službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite;
- obezbjeđenju vlastitih prihoda iz prikupljenih sredstava posebne naknade za zaštitu i spašavanje (60% ovih sredstava pripada općinama, a 25% kantonima), te sredstava koja se obezbjeđuju u budžetima.

Sve prethodno rečeno ukazuje da punu odgovornost za razvoj sistema zaštite i spašavanja imaju i vlade kantona i načelnici općina i gradonačelnici kao izvršni organi vlasti, te skupštine kantona i općinska i gradska vijeća kao zakonodavna tijela.

II - Realizacija aktivnosti i zadataka iz Programa razvoja

Polazeći od činjenice da je Program razvoja pripreman za period od 2007. do 2011. godine, a da je isti usvojen tek na kraju 2007. godine, implementacija obaveza iz Programa razvoja morala je biti prolongirana.

Podsjećanja radi, Program razvoja sadržavao je između ostalog:

- 1) Politiku razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u Federaciji BiH;
- 2) Posebna dokumenta o stanju razvoja sistema zaštite i spašavanja i način realizacije zadataka iz Programa razvoja u pojedinim oblastima;
- 3) Konkretno strateške razvojne pravce sa akcijskim planovima.

Politikom razvoja utvrđeni su vizije i ciljevi, kao i strateški pravci razvoja zaštite i spašavanja u Federaciji BiH. Politika razvoja bila je i okvir kojim se stvorila i pretpostavka za donošenje i provedbu zakona i provedbenih akata u sistemu zaštite i spašavanja, odlučivanje o osnovnim načelima i opredjeljenjima, područjima i prioritetima za Federaciju BiH, ali i osnova za takva planiranja za područja kantona i općina.

U dijelu Programa razvoja koji nosi naslov „Posebni dokumenti o sadašnjem stanju razvoja sistema zaštite i spašavanja i načinu realizacije zadataka iz Programa razvoja u pojedinim oblastima“ dati su zaključci iz Procjene ugroženosti Federacije BiH od prirodnih i drugih nesreća, koji je donijela Vlada Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 35/04, u daljem tekstu: Procjena ugroženosti), po pojedinim opasnostima kojim je Federacija Bosne i Hercegovine, posebno ugrožena (zemljotres, poplave, odronjavanje i klizanje tla, visok snijeg, snježni nanosi i mraz, požari, suša, masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti, opasnosti od mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava, tehničko – tehnološke nesreće). U tom dijelu dokumenta utvrđene su glavne preventivne mjere za naznačene ključne opasnosti, osnovni ciljevi i zadaće i način zaštite i spašavanja, sa smjernicama za organiziranje snaga i sredstava zaštite i spašavanja, obučavanje i osposobljavanje u zaštiti i spašavanju, te smjernice za istraživačku djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje i finansiranje Programa razvoja.

Konkretni strateški razvojni pravci sa akcijskim planovima, njih 23, razrađeni su u dijelu Programa razvoja pod nazivom „Strateški pravci razvoja zaštite i spašavanja“. U okviru svakog pojedinačnog programa, projekta i inicijative utvrđivani su i odgovarajući provedbeni koraci koje je trebalo realizirati, kao što su:

- razvoj zakonskog okvira,
- izrada odgovarajućih projekata,
- osiguranje finansijskih sredstava u budžetima nosilaca akcijskih planova za realizaciju strateških pravaca i kroz druge finansijske izvore.

U Programu razvoja navedeno je da će Federacija BiH poticati provedbu razvojnih programa i projekata kroz različite mjere i aktivnosti, jer su isprepleteni i međusobno povezani. To je pružilo najširu osnovicu za podizanje svjesnosti o potrebi unapređenja ove oblasti najširoom podrškom u strukturi društva, ali i odlučnijim i privrženijim pristupom u osiguravanju dodatnih sredstava i raznih olakšica u provedbi ovih programa i projekata, naučno-istraživačkom radu u zaštiti i spašavanju i drugo.

Nosioci rada na realizaciji strateških pravaca sa akcijskim planovima bila su federalna ministarstva i drugi organi federalne uprave, te kantonalni organi, koji u svojoj redovnoj djelatnosti imaju stručne pretpostavke, nadležnosti i odgovornosti za navedene oblasti, kao i da osiguravaju finansijska sredstva u svojim budžetima i za navedene namjene. Kroz njihove izvještaje ukazano je i na probleme u realizaciji akcionih planova, kao i stepen njihovog izvršenja.

III - Ostvarenje politike razvoja zaštite i spašavanja

Osnovna politika razvoja zaštite i spašavanja u Programu razvoja ogledala se u jedinstvenoj viziji integriranja sa razvojem političko-ekonomskih odnosa (privrednih) i socijalno-bezbjedonosnih (društvenih) odnosa, odnosno integriranja tri problema razvoja u jedinstvenu viziju razvoja cijele državne zajednice, a iz toga ostvarenje i izvedenih ciljeva.

Ocjenjujemo da implementacija Programa razvoja u izvještajnom periodu nije obezbijedila ostvarenje punog jedinstva u viziji razvoja društva, a time i razvoja sistema zaštite i spašavanja.

Isto tako, nije u dovoljnoj mjeri došlo do ostvarivanja postavljenih ciljeva, a time i pojedinačnih strateških pravaca i akcijskih planova.

Za ovakvu ocjenu, pored općeg saznanja o problemima u razvoju društva, na ovom mjestu izdvajamo dvije činjenice koje su bile i ključni limit veće implementacije Programa razvoja.

- Prva je, da još uvijek sistem zaštite i spašavanja nije sastavni dio nacionalne (državne) sigurnosne politike i
- drugo, u Budžetu Federacije BiH, a i budžetima kantona, općina i grada, uopće nisu obezbjeđivana finansijska sredstva za realizaciju programa, izuzev onih sredstava koja su nosioci akcijskih planova obezbjeđivali u svojim budžetima i dijelom iz namjenskih sredstava posebne naknade za zaštitu i spašavanje.

III-1. Ostvarenje vizija razvoja – sa normativom

Bez obzira na prethodne ocjene i iskazane limite može se konstatovati da su osnovne vizije razvoja sistema zaštite i spašavanja ostvarene, naročito ako gledamo normativno – pravne i planske pretpostavke, a djelimično i u dijelu materijalno – tehničkog opremanja i obučavanju operativnih snaga.

Navedeno je u uvodu da je Program razvoja donešen na osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju. Tokom izvještajnog perioda Parlament Federacije BiH donio je izmjene i dopune ovog zakona („Službene novine Federacije BiH“, broj 43/10). Pored toga, Parlament Federacije BiH je donio i Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu Federacija BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 64/09).

Vlada Federacije BiH, Federalno ministarstvo finansija i Federalna uprava civilne zaštite donijeli su većinu podzakonskih akata na osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju.

Pored toga, Vlada Federacije donijela je većinu podzakonskih akata iz svoje nadležnosti, proistekle iz Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, a dio propisa su donijela nadležna federalna ministarstva i Federalna uprava civilne zaštite (preostali propisi bit će donešeni u narednom periodu, odnosno tokom realizacije narednog Programa razvoja). Radi preglednosti stanja normative u ovoj oblasti dat je pregled donešenih propisa.

III-1.a. Pregled podzakonskih propisa donešenih na osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine:

1. Uredba o Federalnom štabu civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, br. 54/03, 38/06, 74/07 i 63/11);
2. Uredba o jedinstvenoj metodologiji za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“ br.75/04, 38/06, 52/09, 56/09 i 36/14);
3. Uredba o mjerilima, kriterijima i načinu izgradnje skloništa i tehničkim normativima za kontrolu ispravnosti skloništa („Službene novine Federacije BiH“, br. 21/05 i 59/07);
4. Uredba o načinu davanja i vraćanja materijalnih sredstava uzetih za potrebe civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, br. 23/04 i 38/06);
5. Uredba o organizovanju službi zaštite i spašavanja Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 58/06, 40/10, 14/12 i 66/12);
6. Uredba o osnovama i mjerilima za utvrđivanje zdravstvene i psihofizičke sposobnosti građana za učešće u zaštiti i spašavanju i obučavanju za civilnu zaštitu („Službene novine Federacije BiH“, broj 23/04);
7. Uredba o sadržaju i načinu izrade planova zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća i planova zaštite od požara („Službene novine Federacije BiH“, broj 8/11);
8. Uredba o visini i postupku ostvarivanja prava na jednokratnu pomoć u civilnoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH“, broj 23/04);
9. Uredba o vrsti, kriterijima i postupku za dodjelu priznanja i nagrada civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, br. 23/04 i 38/06);
10. Uredba o organiziranju federalnih specijaliziranih jedinica civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj 51/08);
11. Odluka o postupku i kriterijima za dodjelu jednokratne novčane pomoći općinama i kantonima za otklanjanje šteta nastalih od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, br. 60/06, 8/10 i 21/14);
12. Odluka o uslovima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, br. 4/12 i 80/13);
13. Odluka o vrsti i minimalnim količinama sredstava potrebnih za provođenje lične i kolektivne zaštite građana i zaposlenika u poslovnim objektima i stambenim zgradama od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, br. 23/04 i 58/06);
14. Rješenje o postavljenju komandanta, načelnika i članova Federalnog štaba civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, br. 64/11, 80/13, 99/13, 44/14 i 46/14);
15. Rješenje o imenovanju Federalne komisije za procjenu štete („Službene novine Federacije BiH“, broj 2/14).

Federalna uprava civilne zaštite:

1. Pravilnik o načinu rada i funkcioniranja štabova i povjerenika civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, br. 77/06, 5/07 i 32/14);
2. Pravilnik o odjeći i obući, oznakama specijalnosti i komandnih dužnosti, upotrebi znaka civilne zaštite i identifikacionoj iskaznici za pripadnike civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj 77/06);
3. Pravilnik o organiziranju i funkcioniranju operativnih centara civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj 8/07);
4. Pravilnik o organiziranju službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite, njihovim poslovima i načinu rada („Službene novine Federacije BiH“, broj 77/06);
5. Pravilnik o sadržaju i načinu vršenja inspekcijskog nadzora u oblasti zaštite i spašavanja iz nadležnosti federalne i kantonalnih uprava civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj 3/07);
6. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije, kriteriji za lica koja se vode u evidenciji i kriteriji za raspoređivanje obveznika civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj 67/13);
7. Metodologija za izradu procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj 35/04).

Federalno ministarstvo finansija:

1. Pravilnik o načinu uplate javnih prihoda budžeta i vanbudžetskih fondova na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 35/13, 53/13, 63/13 i 103/13);
2. Uputstvo o načinu obračunavanja i uplati posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj 81/08);
3. Uputstvo o otvaranju posebnog transakcijskog računa za sredstva za zaštitu i spašavanje u okviru jedinstvenog računa trezora, za prikupljanje i korištenje novčanih sredstava po osnovu posebnog poreza za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 57/05 i 61/05);
4. Uputstvo o otvaranju posebnih namjenskih i transakcijskih računa, načinu planiranja, prikupljanja, evidentiranja i raspolaganja sredstvima sa posebnih namjenskih transakcijskih računa otvorenih kao podračuna u okviru jedinstvenog računa Trezora („Službene novine Federacije BiH“, br. 04/07 i 6/11).

III-1.b. Pregled podzakonskih propisa donešenih na osnovu Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu

Zakonom o zaštiti od požara se jedinstveno za Federaciju BiH uređuje oblast zaštite od požara i vatrogastvo, odnosno uspostavlja jedinstvena struktura za organiziranje i funkcioniranje zaštite od požara i vatrogastva na području cijele Federacije BiH - horizontalno i vertikalno od općine, grada i kantona do Federacije BiH. Tim zakonom se zaštita od požara i vatrogastvo u cijelosti uključuju u jedinstvenu organizaciju sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine:

1. Uredba o sadržaju, uslovima, načinu i programu polaganja ispita u oblasti vatrogastva („Službene novine Federacije BiH“, broj 93/12);
2. Uredba o sadržaju i načinu izrade planova zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj br. 23/04 i 38/06);
3. Uredba o uniformi, nazivima funkcija i funkcionalnim oznakama vatrogasaca u profesionalnim i dobrovoljnim vatrogasnim jedinicama, ovlaštenja starješina tih jedinica, zaštitnoj i radnoj odjeći i opremi vatrogasaca („Službene novine Federacije BiH“, broj 8/11);

4. Uredba o pravilima službe za profesionalne i dobrovoljne vatrogasne jedinice i vatrogasne jedinice pravnih lica („Službene novine Federacije BiH“, broj 8/11);¹
5. Odluka o utvrđivanju radnih mjesta u profesionalnoj vatrogasnoj jedinici na kojima se staž osiguranja računa u uvećanom trajanju i načinu uplate doprinosa za staž osiguranja u uvećanom trajanju („Službene novine Federacije BiH“, broj 8/11);
6. Metodologija za izradu procjene ugroženosti od požara („Službene novine Federacije BiH“, broj 8/11).

Federalna uprava civilne zaštite:

1. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencija u vatrogasnim jedinicama („Službene novine Federacije BiH“, broj 55/11);
2. Pravilnik o minimumu tehničke opreme i sredstava i rok korištenja te opreme i sredstava za profesionalne i druge vatrogasne jedinice („Službene novine Federacije BiH“, broj 104/12);
3. Pravilnik o uslovima koje moraju ispunjavati objekti za smještaj profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih jedinica i vatrogasnih jedinica pravnih lica i minimum materijalno tehničkih sredstava potrebnih za održavanje opreme i sredstava tih jedinica („Službene novine Federacije BiH“, broj 107/12);
4. Pravilnik o kriterijima za kadrovske, tehničke i druge uvjete koje moraju ispunjavati pravna lica registrovana za obavljanje poslova iz oblasti zaštite od požara („Službene novine Federacije BiH“, broj 69/13);
5. Pravilnik o obimu i postupku provjere i ispitivanja ispravnosti i funkcionalnosti ugrađenog sistema aktivne zaštite od požara, uvjetima koje moraju ispunjavati pravna lica koja vrše poslove ispitivanja ispravnosti i funkcionalnosti, kao i programu i načinu polaganja stručnog ispita za obavljanje tih poslova („Službene novine Federacije BiH“, broj 69/13);
6. Plan i program obuke za stručno osposobljavanje, uvježbavanje i kondicioniranje profesionalnih vatrogasaca („Službene novine Federacije BiH“, broj 67/13);
7. Program obuke zaposlenika u pravnim licima, državnim organima i drugim institucijama u oblasti zaštite od požara („Službene novine Federacije BiH“, broj 59/10);
8. Program polaganja ispita za protivpožarnu zaštitu („Službene novine Federacije BiH“, broj 67/13).

Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova:

1. Pravilnik o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija („Službene novine Federacije BiH“, broj 23/11);
2. Pravilnik o izboru i održavanju aparata za gašenje početnog požara koji se mogu stavljati u promet sa garantnim rokom i rokom servisiranja („Službene novine Federacije BiH“, broj 46/11);
3. Pravilnik o sadržaju i načinu obavljanja poslova inspekcijskog nadzora u oblasti zaštite od požara iz nadležnosti federalnog ministarstva unutrašnjih poslova - federalnog ministarstva unutarnjih poslova i kantonalnog ministarstva unutrašnjih poslova („Službene novine Federacije BiH“, broj 36/14).

Federalno ministarstvo prostornog uređenja:

1. Pravilnik o uslovima, osnovama i kriterijima za razvrstavanje građevina u kategorije ugroženosti od požara („Službene novine Federacije BiH“, broj 79/11);
2. Pravilnik o zaštiti od požara građevina za javnu upotrebu („Službene novine Federacije BiH“, broj 86/11);
3. Pravilnik za zaštitu visokih objekata od požara („Službene novine Federacije BiH“, broj 81/11);
4. Pravilnik o tehničkim normativima za vanjsku i unutrašnju hidrantsku mrežu za gašenje požara („Službene novine Federacije BiH“, broj 87/11).

¹ Donošenjem ove Uredbe, stavljena je van snage Uredba o sadržaju i načinu izrade planova zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, br. 23/04 i 38/06).

Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije:

1. Pravilnik o mjerama zaštite od požara pri izvođenju radova zavarivanja, rezanja i lemljenja („Službene novine Federacije BiH“, broj 65/10);
2. Pravilnik o tehničkim normativima za zaštitu od požara i eksplozije pri čišćenju sudova za zapaljive tečnosti („Službene novine Federacije BiH“, broj 6/12);
3. Pravilnik o tehničkim normativima za uređaje za automatsko zatvaranje vrata i klapni otpornih prema vatri („Službene novine Federacije BiH“, broj 50/11);
4. Pravilnik o tehničkim normativima za uređaje u kojima se nanose i suše premazna sredstva („Službene novine Federacije BiH“, broj 20/12);
5. Pravilnik o tehničkim normativima za sisteme za odvođenje dima i toplote nastalih u požaru („Službene novine Federacije BiH“, broj 11/12);
6. Pravilnik o uslovima za ispitivanje uvezenih uređaja za dojavu i gašenje požara („Službene novine Federacije BiH“, broj 112/12).

Federalno ministarstvo prometa i komunikacija:

1. Pravilnik o uslovima za vatrogasne pristupe i prolaze za stambene i druge zgrade i objekte i za sve prostore koji se smatraju građevinama („Službene novine Federacije BiH“, broj 70/12).

III-1.c. Planiranje i obezbjeđenje resursa

Širokim i sveobuhvatnim pristupom u donošenja ovih propisa obezbijeđeno je da Federacija BiH, kantoni, jedinice lokalne samouprave, njihova zakonodavna i izvršna vlast, te pravne osobe i građani izgrade sistem zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih dobara i okoliša od prirodnih i drugih nesreća. To je naročito došlo do izražaja prilikom donošenja Plana zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 40/08 - u daljem tekstu: Plan zaštite i spašavanja).

Donošenjem Procjene ugroženosti i Plana zaštite i spašavanja, od strane Vlade Federacije BiH, obezbijeđeno je da se prioritarno planiraju i provode preventivne mjere zaštite i spašavanja, te planiraju operativno-stručne mjere zaštite i spašavanja, za postizanje spremnosti u odgovoru na prijetnje od prirodnih i drugih nesreća i ključnih opasnosti kod svih nosilaca planiranja. To je stvorilo i preduslov da se i u federalnim organima uprave, kantonima i jedinicama lokalne samouprave i drugim pravnim licima, u okviru njihove redovne djelatnosti, zaštita i spašavanje ljudi i materijalnih dobara, te zaštita okoliša, tretira kao jedno od važnijih pitanja održivog razvoja, u skladu sa ovim Programom razvoja i drugim zakonskim i provedbenim propisima.

Planom zaštite i spašavanja utvrđene su operativne snage Federacije BiH, prije svega formiranjem deset Federalnih službi zaštite i spašavanja prema Uredbi o organiziranju službi zaštite i spašavanja Federacije Bosne i Hercegovine.

Navedenim Planom zaštite i spašavanja predviđeno je formiranje i pet federalnih specijaliziranih jedinica civilne zaštite, koje su formirane u skladu sa Uredbom o organiziranju federalnih specijaliziranih jedinica civilne zaštite i Pravilnikom o organiziranju službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite, njihovim poslovima i načinu rada.

Sve ove službe i jedinice Vlada Federacije BiH je formirala kod organa, pravnih subjekata i udruženja koji su imali dio odgovarajućih resursa. Vlada Federacije BiH i Federalna uprava civilne zaštite su u ovom periodu izvršile njihovo dodatno opremanje sa materijalno - tehničkim sredstvima i opremom u skladu sa navedenim propisima, posebnim sporazumima, ugovorima i zajednički utvrđenim ličnim i materijalnim formacijama.

III-2. Ostvarenje ciljeva razvoja

Pored prethodno ocijenjenih vizija razvoja, a uvažavajući vlastite i naučene lekcije drugih, a posebno iskustva proteklog teškog perioda, pojave, događaje i trendove koji su imali uticaj na organizaciju i funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara za period od 2007.- 2012. godine ostvareni su slijedeći osnovni ciljevi:

- a) Uspostavljen je sistem zaštite i spašavanja koji je u stanju djelovati i odgovoriti na gotovo sve opasnosti izazvane prirodnim i drugim nesrećama, na način da cjelovito, dugoročno i u određenoj mjeri zadovolji potrebe Federacije BiH i njenih građana, na smanjenju uticaja prirodnih i drugih nesreća na život i zdravlje ljudi, materijalna dobra i okoliš i koliko – toliko efikasnom otklanjanju posljedica od prirodnih i drugih nesreća;
- b) Organizirane su federalne službe zaštite i spašavanja iz pravnih lica i udruženja čija je djelatnost podudarna ili slična potrebama u zaštiti i spašavanju i koji imaju odgovarajuće resurse. Tamo gdje nisu postojali uslovi za formiranje službi ili postojeće nisu bile dovoljne, osnovane su federalne jedinice civilne zaštite specijalizirane namjene, a u kantonima i općinama taj proces je u toku.
- c) Donošenjem Plana zaštite i spašavanja povećana je saradnja nosilaca planiranja, stručno usmjeravanje aktivnosti i resursa, usklađivanje i koordinacija u zaštiti i spašavanju u Federaciji BiH. Isto tako, primjenom svih raspoloživih mehanizama ozakonjene su upravne nadležnosti, na taj način da je zaštita i spašavanje sastavni dio svih politika, planova i programa, što je praktično provjeravano kroz odgovarajuću obuku i praktičnim djelovanjem u zaštiti i spašavanju prilikom odgovora na pojave prirodnih nesreća u Federaciji BiH;
- d) Defininirana je i izgrađena odgovarajuća struktura snaga za zaštitu i spašavanje koji se u okviru redovne djelatnosti bave nekim od poslova zaštite i spašavanja i posjeduju visoki nivo spremnosti (nevladin sektor, udruženja građana, vatrogastvo i protivpožarna zaštita, radio-amaterstvo, spašavanje sa visina, zaštita na vodi i pod vodom i sl.) i njihova djelatnost u cijelosti je integrirana u jedinstven sistem zaštite i spašavanja. Ovaj cilj je obezbijeđen donošenjem ukupne legislative kako je to i navedeno u prethodnom dijelu izvještaja;
- e) Osigurana je održivost timova za deminiranje u civilnoj zaštiti Federacije BiH i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, objedinjavanjem svih resursa za deminiranje i za uklanjanje neeksplozivnih ubojnih sredstava u Bosni i Hercegovini i osiguranjem funkcionalnosti svih kapaciteta. Vlada Federacije BiH donijela je Izlaznu strategiju deminiranja do 2019. godine, osloncem na vlastite finansijske mogućnosti i upravljanje. Realizacijom Strategije za protuminske akcije, organizirano preko timova za deminiranje pri Federalnoj upravi civilne zaštite, obezbjeđuje se smanjenje rizičnih površina, te razvijanjem svih oblika prevencije minskih opasnosti u organima vlasti i svjesnosti kod građana od tih opasnosti;
- f) Dograđen je postojeći sistem zaštite i spašavanja u skladu sa strukturalnom reformom u oblasti odbrane (ukinute entitetske vojske i formirano Ministarstvo odbrane BiH sa jedinstvenim Oružanim snagama BiH). Jedna od misija Oružanih snaga BiH prema Zakonu o odbrani BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 88/05) je pomoć civilnim vlastima u slučaju nastanka prirodnih i drugih nesreća, čime su se kapitalizirali učinci civilno - vojne saradnje, koju treba unaprijeđivati;
- g) Osposobljeni su početni kapaciteti za pružanje pomoći između entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (što nije u potpunosti dobro rješeno), kao i prihvata međunarodne pomoći, kroz izgradnju sistema zaštite i spašavanja na državnom nivou preko Ministarstva sigurnosti BiH i drugih državnih organa. To nije dovoljno pa je potrebno u narednom periodu harmonizirati sistem planiranja civilnog sektora za djelovanje u prirodnim i drugim nesrećama, te obezbijediti kompatibilnost upravljanjem u krizama s drugim državama, na državnom i širem strategijskom kontekstu (Europe/NATO/UN).
- h) Ciljevi razvoja sistema zaštite i spašavanja na kantonalnom i lokalnom nivou nisu ostvarene na planiranom i traženom obimu, što mora biti strateški cilj u narednom programu razvoja, a što se vidi u pregledu stanja ove oblasti u kantonima kako slijedi:

- **Unsko-sanski kanton:** ima donešena planska dokumenta i to: Procjenu ugroženosti (2005. godine), Program razvoja (2007. godine) i Plan zaštite i spašavanja (2009. godine); Formirane su službe zaštite i spašavanja i to: Služba za higijensko-epidemiološku zaštitu, Služba za spašavanje na vodi i pod vodom, Služba za spašavanje sa visina i Služba za zbrinjavanje ugroženih i nastradalih;
- **Posavski kanton:** ima donešenu Procjena ugroženosti (2007. godine), dok Program razvoja i Plan zaštite i spašavanja još nisu donešeni. Nema formiranih službi zaštite i spašavanja, niti specijaliziranih jedinica civilne zaštite;
- **Tuzlanski kanton:** ima donešene Procjenu ugroženosti (2005. i ažurirane 2013. godine) i Program razvoja (2009. godine), dok nema donešen Plan zaštite i spašavanja kantona (u fazi donošenja); Nema formiranih službi zaštite i spašavanja, niti ima formirane specijalizirane jedinice civilne zaštite potrebne za davanje odgovarajuće pomoći strukturama zaštite i spašavanja u opštinama tokom djelovanja prirodnih i drugih nesreća;
- **Zeničko-dobojski kanton:** ima donešena planska dokumenta i to: Procjena ugroženosti (2005. godine), Program razvoja (2006. godine) i Plan zaštite i spašavanja opštine (2007. godine); Ima formirane 4 službe zaštite i spašavanja i to: Služba za RHB zaštitu, Služba za zaštitu i spašavanje na vodi i pod vodom, Služba za zaštitu i spašavanje iz ruševina i Služba za zaštitu i spašavanje sa visina;
- **Bosansko-podrinjski kanton:** nije donio planska dokumenta, a nema formiranih ni odgovarajućih službi zaštite i spašavanja, niti specijaliziranih jedinica civilne zaštite ;
- **Srednjobosanski kanton:** ima donešena planska dokumenta i to: Procjena ugroženosti (2005. godine), Program razvoja (2011. godine) i Plan zaštite i spašavanja (2012. godine). Formirane su službe zaštite i spašavanja i to: Služba za zaštitu i spašavanje sa visina, Služba za RHB zaštitu, Služba za zaštitu i spašavanje od požara i Služba za zaštitu i spašavanje iz ruševina;
- **Hercegovačko-neretvanski kanton:** ima donešenu Procjenu ugroženosti (2005. godine) i Program razvoja (2011. godine) dok Plan zaštite i spašavanja nije donešen. Na području kantona su formirane sljedeće službe zaštite i spašavanja: Služba za veterinarsku pomoć, Služba za zaštitu i spašavanje sa visina, Služba za zaštitu i spašavanje na vodi i pod vodom, Služba za medicinsku pomoć i Služba za zbrinjavanje;
- **Zapadno-hercegovački kanton:** Ima donešen Program razvoja zaštite i spašavanja, dok Procjena ugroženosti i Plan zaštite i spašavanja još nisu donešeni; Kanton ima formirane službe zaštite i spašavanja i to: Služba za zaštitu i spašavanje na visini i sa visina i Službu za zaštitu i spašavanje na vodi i pod vodom;
- **Kanton Sarajevo:** ima donešena planska dokumenta i to: Procjenu ugroženosti (2006. godine), Program razvoja (2006. godine) i Plan zaštite i spašavanja (2008. godine); formirane su službe zaštite i spašavanja i to: Služba za radiološku zaštitu, Služba za epidemiologiju i zaštitu i unaprijeđenje životne sredine, Služba za medicinsku pomoć, Služba za veterinarske poslove i Služba za smještaj ugroženog i nastradalog stanovništva;
- **Kanton br. 10:** ima donešenu Procjenu ugroženosti, dok Program razvoja i Plan zaštite i spašavanja kantona još nisu donešeni. Nema formiranih službi zaštite i spašavanja u kantonu, niti ima formirane specijalizirane jedinice civilne zaštite.

IV - Realizacija strateških pravaca

Strategija razvoja sistema zaštite i spašavanja, izražena kroz utvrđene strateške pravce i akcijske planove u Programu razvoja, realizirana je kroz nastojanja da se svijest o potrebi razvoja zaštite i spašavanja u Federaciji BiH pretvori u jasan, cjelovit i dugoročan koncept, što će doći do izražaja naročito u narednom Programu razvoja.

Realizacija strategije Programa razvoja u ovom periodu bila je uslovljena održivim razvojem cijelog društva, političkim ambijentom za usklađivanje ciljeva zaštite i spašavanja s dugoročnim državnim socijalno-sigurnosnim i ekonomskim interesima i obrnuto.

Polazeći od koncepta održivog razvoja, navedena strategija razvoja je obezbjedila uvođenje zaštite i spašavanja u sve druge strateške planove Federacije BiH i države Bosne i Hercegovine i posljedično, integraciju područja razvoja zaštite i spašavanja (prevencija sa ublažavanjem, odgovor i oporavak od djelovanja prirodnih i drugih nesreća) u većinu sektorskih nosioca planiranja, a kasnije u cjelokupnu politiku, programe i sve razvojne planove i projekte, uvažavajući struku i naučna iskustva u zemlji i svijetu.

Osnovni strateški pravac da se značaj i interdisciplinarnost problematike zaštite i spašavanja, provede kroz planirani angažman ljudskih i finansijskih resursa, u onoj mjeri u kojoj ih može osigurati dugoročnim usmjeravanjem kroz strateške pravce i pažljivo planiranje, nije u potpunosti obezbijeđeno.

Međutim, realizacijom Programa razvoja ipak su obezbijeđeni uslovi da su novom Programu razvoja provedba strategije sistema zaštite i spašavanja definira kroz nove programe, projekte ili inicijative za koje se smatra da su u tolikoj mjeri važni za razvoj sistema zaštite i spašavanja, sa direktnim učešćem i odgovornošću svih organa na svim nivoima vlasti, uz izradu ili korištenje stručnih i naučnih radova u toj oblasti, te uz direktnu finansijsku podršku nadležnih izvršnih i zakonodavnih organa.

IV-1. Realizacija konkretnih strateških pravaca sa akcijskim planovima

1) Program osiguranja minimuma sredstava robnih i drugih rezervi za potrebe zaštite i spašavanja ljudi, kao dio spremnosti i odgovora na nastanak prirodne i druge nesreće

Analiza realizacije plana osiguranja minimalnih sredstava robnih i drugih rezervi za potrebe zaštite i spašavanja ljudi u periodu provođenja ovog Programa razvoja pokazuje da se stanje u ovoj oblasti može poboljšati, jer neki ciljevi nisu završeni. Nosioci u realizaciji ovog plana bili su Federalna direkcija robnih rezervi, Federalno ministarstvo zdravstva, Crveni križ Federacije BiH, kantonalni organi i općinske službe za upravu nadležni za poslove robnih rezervi.

Program razvoja je definirao da je ovaj posao kao dio prevencije najprikladnije organizirati kao decentraliziran sistem i približen eventualno ugroženom stanovništvu. Iz tih razloga Program razvoja je predvidio da se kao dio spremnosti na odgovor u prirodnim i drugim nesrećama racionalno osiguraju logistički centri u općinama, kantonima i Federaciji, što u ovom periodu nije izvršeno. Pored toga, time nisu osigurane i odgovarajuće rezerve koje se odnose na ishranu, smještaj unesrećenih, namjenskih sredstava i opreme za smanjenje rizika i drugo.

O ovoj oblasti najviše je uradilo Federalno ministarstvo zdravstva, koje je obezbijedilo donošenje novih ili promjenu postojećih propisa, kao i praktične korake u obezbjeđenju lijekova, sanitetskog materijala i zalihe krvi i krvne plazme, što se šire vidi u izvještaju ovog ministarstva (poglavlje VIII tačka 4. ovog izvještaja). Pored toga, na nivou Federacije u ovom periodu Federalna direkcija robnih rezervi obezbjedila je rezervu specijalističke opreme za spašavanje na vodi i zaštitu i spašavanje od poplava. Federalna uprava civilne zaštite je obezbijedila rezerve goriva za potrebe helikoptera prilikom gašenja požara, a Crveni križ Federacije BiH sredstva za ishranu i smještaj ugroženog stanovništva.

2) Program održavanja kapaciteta civilne zaštite za deminiranje kao spremnost za provođenje protivminskih akcija u Bosni i Hercegovini

Nosilac ovog projekta bili su Vlada Federacije, Federalna uprava civilne zaštite i kantonalne uprave civilne zaštite. Projekat je u potpunosti realiziran od strane Vlade Federacije i Federalne uprave civilne zaštite, jer su izmjenama Zakona o zaštiti i spašavanju, od ovih obaveza izuzete kantonalne uprave civilne zaštite.

Izdvajamo realizaciju slijedećih zadataka iz ovog projekta:

- Vlada Federacije donijela je Izlaznu strategiju održivosti timova za deminiranje u Federalnoj upravi civilne zaštite do kraja 2019. ova strategija je donešena i na osnovu Izlazne strategije u ovoj oblasti donešene od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine;
- Vlada Federacije je u potpunosti preuzela finansiranje godišnjih programa deminiranja iz Budžeta Federacije;
- U skladu sa procedurama izvršava se redovno znavljanje i nabavka specijalističke opreme za deminiranje i uništavanje neeksplozivnih sredstava i u potpunosti provode godišnji programi deminiranja (šire dato u poglavlju VIII tačka 2) ovog izvještaja).

Realizacija ovog akcionog plana vezana je za izlaznu strategiju deminiranja Bosne i Hercegovine, te imajući naročito u vidu činjenicu da su kapaciteti civilnih zaštita entiteta i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine jedini sigurni u narednom periodu, ovaj akcioni plan će se nastaviti realizirati i u narednom Programu razvoja.

3) Program zaštite od epidemija

Od strane zdravstvenih organa i organizacija konstatuje se da su mogući različiti aspekti ugrožavanja zdravlja i života ljudi kroz različite uzroke prenosa zaraznih bolesti i da je to permanentan zadatak u planiranju i provođenju prevencije o ovoj oblasti, kao i obezbjeđenje odgovarajuće spremnosti za odgovor na takve katastrofe.

Odgovorni organi u realizaciji plana su Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo Federacije, kantonalni organi uprave nadležni za oblast zdravstva i nadležne općinske službe za upravu, uz punu koordinaciju sa nadležnim organima iz oblasti zdravstva i veterinarstva svih nivoa vlasti. Ovo je obavezujuće i iz razloga što epidemija/pandemija može nastati i prenosom bolesti sa životinja na ljude, te prenošenjem bolesti iz inostranstva.

U realizaciji ovog akcionog plana obezbijeđeno je provođenje administrativnih mjera kroz donošenje zakonskih i podzakonskih akata u ovoj oblasti. Pored toga, kod svih potencijalnih epidemija pripremljene su posebne strategije, planovi („Pandemijski plan pripravnosti“ primjenjiv za različite slučajeve ugroženosti javnog zdravlja), borbu protiv epidemija, osiguranje stručnih analiza kod nastanka epidemija u odgovarajućim laboratorijima, osiguranje posebnih objekata za smještaj stanovništva zahvaćenog epidemijom (karantini), edukacija stanovništva i materijalno opremanje službi za medicinsku pomoć radi smanjenja rizika od nastanka epidemija (šire dato u poglavlju VIII tačka 4) ovog izvještaja).

4) Program zaštite od epizootija

Odgovorni organi u realizaciji ovog plana bili su Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, kantonalni organi uprave nadležni za oblast veterinarstva i nadležne općinske službe za upravu, nadležna privredna društva za oblast veterinarstva, uz potrebu pune koordinacije sa nadležnim organima iz oblasti zdravstva i veterinarstva svih nivoa vlasti.

Ovo je potrebno, kako je to navedeno u projektu zaštite od epidemija, iz razloga što epidemija/pandemija može nastati i prenosom bolesti životinja na čovjeka, pa i „uvozom“ bolesti iz inostranstva. Sasvim je jasno da mora postojati puna koordinacija svih u državi na poslovima planiranja i jedinstvenog provođenja mjera zaštite i spašavanja u nastanku epidemija i epizootija.

U realizaciji ovog akcionog plana obezbijeđeno je provođenje administrativnih mjera koje se odnose na donošenje zakonskih i podzakonskih akata u ovoj oblasti.

Pored toga, pripremljene su posebne strategije za borbu protiv epidemija (ptičja gripa, svinjska gripa, bruceloza, antraks itd.), osiguranje stručnih analiza kod nastanka epidemija u odgovarajućim laboratorijima, edukacija stanovništva, te materijalno opremanje veterinarskih službi radi smanjenja rizika (šire u poglavlju VIII tačka 7. ovog izvještaja).

U oblasti veterinarstva dio Programa zaštite od epizootija činio je poseban Program iskorjenjivanja bruceloze ovaca i koza u Federaciji Bosne i Hercegovine u periodu 2007.-2010. godina. U vezi s tim, u Federaciji BiH je na brucelozu dijagnostički ispitano ukupno 332.253 životinje i otkriveno 19.411 pozitivni reactor ili 5,82%. Pored toga, vršeno je redovno praćenje i preduzimate su propisane mjere i kod ostalih zaraznih bolesti.

U preveniranju pojave, suzbijanju širenja ili otklanjanju posljedica pojave zoonotičnih zaraznih bolesti izostalo je aktivno učešće svih odgovornih subjekata, tako da je teret otkrivanja zaraženih životinja i njihovog neškodljivog uklanjanja pao isključivo na veterinarsku inspekciju i veterinarske stanice.

5) Program zaštite od poplava

Akcijski plan zaštite od poplava u Federaciji je sigurno najkompleksniji i njegova realizacija je zavisila od mnogih faktora i činilaca koji nisu isključivo u nadležnosti Federacije. Tu se prije svega misli na činjenicu da su neke izgrađene akumulacije u Bosni i Hercegovini, iako višenamjenskog karaktera, u posmatranom periodu neodgovarajućim planom korištenja minimizirale, odnosno kompromitirale njihovu ulogu odbrane od poplava, što je zahtijevalo dogovor nadležnih organa entiteta i izradu zajedničkog plana korištenja akumulacija, do čega još uvijek nije došlo.

Drugi objektivni, eksterni problem čini nedostatak usklađenih planova operativnih mjera odbrane od poplava sa susjednim državama i zajednički dogovor o režimu rada hidrocentrala, prije svega hidrocentrala na rijeci Drini. Nedostaju dogovori i zajednički planovi sa Srbijom i Crnom Gorom o korištenju Drine, te dogovor sa Hrvatskom vezano za zaštitu od planova uz rijeke Savu i Neretvu.

Imajući u vidu navedene činjenice i provodeći projekat „Zaštita od poplava“ iz Programa razvoja, Vlada Federacije, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i Federalna uprava civilne zaštite organizirali su Okrugli sto na ovu temu, uz učešće preko 180 predstavnika svih nivoa vlasti, na osnovu kojeg su donešeni određeni Zaključci i preporuke prema nosiocima odgovornosti u ovoj oblasti. Te preporuke i zaključci još uvijek nisu naišli na plodno tlo kod nadležnih i još uvijek nema dogovora o režimu voda unutar BiH, niti sa susjednim državama.

Unutar Federacije u ovom periodu je u ovoj oblasti urađeno slijedeće:

- Donešena je Uredba o vrstama i sadržaju planova zaštite od štetnog djelovanja voda. Ova uredba je usaglašena sa Direktivom o upravljanju poplavnim rizikom EU,
- Izrađen je Glavni operativni plan zaštite od poplava iz nadležnosti Federacije BiH (za poplavna područja uz površinske vode I kategorije) koji će biti osnova (program) za realizaciju investicionih projekata zaštite od poplava, uključujući i osposobljavanje postojećih zaštitnih objekata koji su u vlasništvu Federacije BiH,
- Izrađena je Strategija upravljanja vodama Federacije BiH, čije je donošenje utvrđeno Zakonom o vodama koja obuhvata ocjenu stanja u području upravljanja vodama, ciljeve i pravce zaštite voda, zaštitu od štetnog djelovanja voda i održivog korištenja voda, prioritete za postizanje ciljeva i procjenu potrebnih sredstava za provođenje mjera za postizanje ciljeva,
- Agencije za vodna područja rijeke Save i Jadranskog mora otpočele su sa uspostavom informacionog sistema voda po vodnim područjima, koji je zasnovan na GIS-u i realizira se po modulima, u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima i planskim aktivnostima. Ove agencije realiziraju obnovu i dopunu sistema monitoringa (hidrološki monitoring, monitoring kvaliteta voda i biološki monitoring).

Unutar Federacije BiH malo je kantona uradilo glavni preventivni plan zaštite od poplava za površinske vode II i III kategorije kantona, što je njihova nadležnost i odgovornost (šire u poglavlju VIII tačka 7) ovog izvještaja).

6) Program zaštite šuma

Odgovorni organi za ovaj akcioni plan bili su Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, kantonalni organi za oblast šumarstva, nadležna šumsko-privredna društva i nadležne općinske službe za upravu za šumarstvo. Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva je po pitanju zaštite šuma od požara, iako nije donešen Zakon o šumama u Federaciji BiH, u skladu sa svojim ovlaštenjima poduzelo je sve propisane preventivne mjere zaštite i osiguralo provođenje obaveza šumsko-gospodarskih društava, odnosno preduzeća šumarstva koja gospodare šumama u državnom vlasništvu i vlasnika šuma da poduzimaju i provode mjere zaštite šuma od požara.

Kantonalnim šumsko-gospodarskim društvima/preduzećima šumarstva naloženo je poduzimanje preventivnih mjera, kao što su: analiza postojećih planova zaštite od požara i njihova dopuna, izrada procjene ugroženosti šuma od požara, naročito šuma koje se koriste kao izletišta ili u druge svrhe, sagledavanje efikasnosti osmatračke i dojavne službe, organizacija, popunjenost i način djelovanja službe i jedinica protivpožarne zaštite, stanje opreme i sredstva za protivpožarnu zaštitu, koordinacija rada svih subjekata na području općina, odnosno kantona (organi policije, vatrogasne jedinice, inspekcijски organi, civilna zaštita, organi mjesnih zajednica, Oružane snage BiH i međunarodne organizacije), formiranje štabova za praćenje stanja protivpožarne zaštite i poduzimanja mjera i obavještanje Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, odnosno Federalne uprave za šumarstvo o stanju u ovoj oblasti, da sagledaju problematiku u vezi sa preduzetim mjerama za zaštitu šuma od požara. Bez obzira na naložene mjere iskustva o požarima u posmatranom periodu pokazuju da to nisu dovoljne mjere, niti vlasnici i korisnici šuma imaju dovoljno resursa za odgovarajući odgovor na velike požare.

Osnovni problem u ovoj oblasti je što još uvijek nije donešen Zakon o šumama u Federaciji BiH, jer je raniji Zakon Ustavni sud Federacije BiH stavio van snage. Razlog tome su da je ova oblast podijeljena nadležnost između Federacije BiH i kantona, te parcijalni interesi nižih nivoa vlasti (šire u poglavlju VIII tačka 7) ovog izvještaja). Ipak, što se tiče administrativnih mjera u ovoj oblasti, napravljen je veliki korak donošenjem Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, te odgovarajućih podzakonskih propisa, koji stvaraju pretpostavku za većim stepenom u zaštiti šuma.

Kao dio ovog plana okončana je izrada Studije "Gašenje požara otvorenih prostora korištenjem zračnih snaga u Federaciji Bosne i Hercegovine". Cilj Studije je bio da se osigura mogućnost sistemskog pristupa i ekspertno utemeljenje procjene načina upotrebe zračnih snaga, vrste i broja letjelica, tehnologije rada i rješavanje modela njihovog integriranja u sistem zaštite i spašavanja, sve u cilju smanjenja šteta od požara u šumama.

Vlada Federacije BiH je prilikom usvajanja Informacije o požarima na području Federacije BiH na 59. sjednici, održanoj 05.09.2012. godine, donijela zaključke kojim je ponovo inicirana dogradnja navedene Studije za potrebe Bosne i Hercegovine u cjelini.

7) Uticaj radioško-hemijsko-bioloških (RHB) agenasa i mjere za saniranje posljedica po ljude i okoliš

Glavni nosioci ovog akcionog plana bili su federalni organi zaduženi za oblast zdravstva, veterinarstva i okoliša, te kantonalni organi uprave. Federalni organi su imali aktivno učešće u izradi i provedbi Zakona o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti u Bosni i Hercegovini i uspostavi Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost (šire i poglavlju VIII tačka 4), 5) i 7) ovog izvještaja).

Donešen je program pod naslovom „Uticaj radioloških, hemijskih i bioloških agenasa i mjere za saniranje posljedica po ljude i okoliš“ na osnovu kojeg se provode redovne aktivnosti na prevenciji i ublažavanju nastanka posljedica po ljude i materijalna dobra od RHB sredstava, kao i odgovarajuće mjere zaštite i spašavanja, što sa aspekta nadležnosti i djelokruga rada ministarstava, podrazumijeva i provođenje niza zakonskih odredbi iz oblasti zaštite okoliša i upravljanja otpadom.

U skladu sa ovim programom formirana je RHB-jedinica od uposlenika Zavoda za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine, a u sastavu Federalne uprave civilne zaštite, s kojom ima ugovor o angažmanu i finansiranju. Jedinica koristi specijaliziranu opremu Zavoda za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine, kao i opremu koju nabavi Federalna uprava civilne zaštite za navedene potrebe, koji su svoju stručnu promociju imali prilikom rješavanja izuzetno složenog problema osiromašenog uranijuma u „TRZ“ Hadžići.

8) Zaštita od zemljotresa, mjere i postupci za smanjenje ugrožavanja

Nosioci ovog projekta bili su Federalno ministarstvo prostornog uređenja i Federalno ministarstvo turizma i okoliša, te nadležni organi i službe u kantonima i općinama.

Osnovni nosilac aktivnosti u ovim projektima je Federalno ministarstvo prostornog uređenja sa kojim je Federalno ministarstvo okoliša i turizma u skladu sa svojim djelokrugom rada, nadležnostima i okolinskom legislativom, ostvarivalo potrebnu saradnju.

U vezi s tim, osnovna nadležnost Ministarstva prostornog uređenja bila je donošenje odgovarajućih planskih dokumenata (Prostorni plan, Prostorne osnove, Izvještaj o stanju prostora i Program mjera prostornog plana Federacije BiH, kao i uspostava jedinstvenog informacionog sistema za cijeli prostor Federacije BiH).

Ovo ministarstvo trenutno provodi aktivnosti na izradi Prostornog plana Federacije BiH, prostornih planova područja posebnih obilježja od značaja za Federaciju BiH, sliva rijeke Une, autoceste na koridoru Vc itd. (šire u poglavlju VII tač. 5) i 6) ovog izvještaja).

U ovom planu Programa razvoja, Federalni hidrometeorološki zavod vršio je redovne poslove i zadatke koji se odnose na praćenje i registriranje zemljotresa, kao i dostavljanje podataka operativnim centrima civilne zaštite o tim pojavama i organiziranje sistemskih seizmoloških mjerenja na cijelom području Federacije BiH.

9) Zaštita od odrona i klizanja tla, mjere i postupci za smanjenje rizika

Projekat "Zaštita od odrona i klizanja tla, mjere i postupci za smanjenje rizika" podrazumijeva, kao i u prethodnom projektu, iniciranje obaveza planiranja i zaštite prostora, kao i donošenja programa mjera za unapređenje stanja u prostoru na nižim nivoima vlasti. Osnovni nosilac aktivnosti u ovom projektu su bili Federalno ministarstvo prostornog uređenja, Federalno ministarstvo okoliša i turizma i Federalni zavod za geologiju u skladu sa svojim djelokrugom rada, nadležnostima i okolinskom legislativom. Posebnu ulogu u ovom projektu su trebali imati kantonalni organi uprave za ovu oblast (naročiti u kantonima 3, 4, 5, 6, 7 i 9) u cilju izrade katastra klizišta na svom području, te izrade posebnih istraživačkih projekata pod nazivom „Opasnosti od odrona i klizanja tla, provođenje jedinstvenih urbanističko-tehničkih mjera“.

U cilju realizacije ovog projekta održan je Okrugli sto uz prisustvo predstavnika svih kantona i općina, te drugih nivoa vlasti, sa zaključcima koji iniciraju brži rad na realizaciji ovog dijela Programa razvoja. Posebno je podvučeno da se u realizaciji projekata, kroz izradu planskih dokumenata vodi računa o neophodnim mjerama zaštite stanovništva i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i o zaštiti okoliša (bespravno građenje, zagađenje tla, vode, zraka i sl.), posebno u područjima gdje je opasnost od posljedica ovakvi nesreća posebno izražena (šire u poglavlju VIII tač. 5) i 6) ovog izvještaja).

10) Izrada katastra izvorišta vode za piće

Projektni zadatak pod nazivom „Uspostava katastra podzemnih voda na teritoriji Federacije BiH – vode namijenjene za piće“, definiran je uz učešće Federalnog zavoda za geologiju, Agencije za vodno područje Jadranskog mora i Agencije za vodno područje rijeke Save.

Vlada Federacije BiH donijela je Zaključak (V.broj 916/2013 od 03.09.2013. godine), kojim je usvojena Informacija o izradi Katastra podzemnih voda (vode namijenjene za piće) za Federaciju BiH za 2012. godinu koji je planiran Programom razvoja.

Nosilac ovog zadatka je Federalni zavod za geologiju (šire u poglavlju VIII tačka 7) ovog izvještaja).

11) Izrada katastra područja ugroženog opasnim otpadom s akcentom na poljoprivredno zemljište

Nosilac ovog zadatka bio je Federalni zavod za agropedologiju koji je pokrenuo aktivnosti na izradi i realizaciji projekta pod nazivom „Izrada katastra područja ugroženog opasnim otpadom s akcentom na poljoprivredno zemljište“.

U pripremi realizacije projekta ovaj zavod je učestvovao u izradi svih propisa koji se odnose na zemljište i zemljišnu politiku u Federaciji BiH i kroz te aktivnosti su nastojali osigurati da se propisi koji se rade budu usaglašeni sa standardima i propisima Evropske unije.

Do sada su izvršena preliminarna istraživanja na području Kantona Sarajevo, Zeničko-dobojskog, Hercegovačko-neretvanskog i Zapadnohercegovačkog kantona.

12) Projekt zaštite od postojećeg opasnog industrijskog otpada

Nosioci "Projekta zaštite od postojećeg opasnog industrijskog otpada" bili su Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije, Federalno ministarstvo okoliša i turizma, te kantonalni organi zaduženi za ove oblasti. Aktivnosti na ovom projektu zasnivaju se na Zakonu o upravljanju otpadom i provedbenim propisima donešenim na osnovu tog zakona.

U našoj zemlji otpad se još uvijek ne selekcionira na zadovoljavajući način, pa je iz kreditnih sredstava Svjetske banke namijenjenih za prvi projekat upravljanja čvrstim otpadom za Bosnu i Hercegovinu, Federalno ministarstvo okoliša i turizma realiziralo uspostavu dvije sanitarne deponije (planirane u svakom kantonu koji nemaju deponiju po jedna) u okviru kojih je predviđena i zona za odlaganje industrijskog otpada, mada se to u praksi još uvijek ne primjenjuje na zadovoljavajući način.

Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije je prikupilo podatke o lokacijama koje su kontaminirane opasnim otpadom koji je u prošlosti neadekvatno odložen, a u međuvremenu nisu definirani novi vlasnici, kao i njihov status u smislu odgovornosti za odlaganje takvog otpada (napuštena odlagališta – crne tačke u okolišu).

Na osnovu prikupljenih podataka, a uvažavajući i primjedbe kantonalnih ministrastava, izrađen je prethodno Projektni zadatak za izradu projekta zaštite od postojećeg opasnog industrijskog otpada, kojim su identificirane 54 lokacije koje se mogu potencijalno okarakterisati kao crne tačke u okolišu i definirani su sadržaji Projekta koji čine izrada katastra crnih tačaka u okolišu, odnosno dobijanja preciznih podataka o stepenu i vrsti zagađenja, izrada sanacijskog plana za svaku lokaciju, izrada akcijskih planova za provođenje sanacije, osiguranje finansijskih sredstava za izradu i provođenje planova sanacije, kao i vrijeme izrade i očekivani rezultati.

13) Procjena resursa Federacije BiH za potrebe zaštite i spašavanja

Implementiran je projekat „Procjena resursa Federacije BiH za potrebe zaštite i spašavanja“. Prikupljeni su podaci od svih kantona i općina, o svim resursima koji se mogu koristiti u zaštiti i spašavanju, nakon čega su podaci obrađeni, te je izrađena jedinstvena baza podataka.

U okviru ovog projekta formirane su federalne službe za zaštitu i spašavanje na osnovu Uredbe o organiziranju službi zaštite i spašavanja Federacije Bosne i Hercegovine (šire u poglavlju V-4. i poglavlju VIII tačka 2) ovog izvještaja), te su i dodatno opremljene. Pored toga izvršeni su i posebni zadaci prilikom formiranja ovih službi, od kojih izdvajamo slijedeće:

- zaključeni su ugovori o međusobnim pravima i obavezama u vršenju poslova zaštite i spašavanja između Federalne uprave civilne zaštite i svih pravnih lica i udruženja u kojima su formirane službe zaštite i spašavanja,
- kontinuirano je vršena koordinacija aktivnosti sa svim pravnim licima i udruženjima u kojima su formirane federalne službe zaštite i spašavanja, kao što su: usaglašavanje odluka, odnosno pravilnika o organizaciji službi, ličnih i materijalnih formacija, ugovora, procedura rada službi, planova stručne obuke, planova prioriteta za nabavku sredstava i opreme za rad službi i drugo.

14) Velike nesreće u rudnicima-procjena resursa i mogućnosti odgovora centralnih stanica za spašavanje

Nosilac projekta „Velike nesreće u rudnicima – procjena resursa i mogućnosti odgovora centralnih stanica za spašavanje“ bilo je Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije, te kantonani organi iz ove oblasti. Ministarstvo je shodno zakonskoj regulativi i svojim nadležnostima u ovoj oblasti donijelo odluku o pokretanju postupka izbora najpovoljnijeg ponuđača za izradu Projekta, potpisalo sporazum sa Federalnom upravom civilne zaštite o zajedničkom učešću u provođenju postupka izbora ponuđača, a nakon izbora najpovoljnijeg ponuđača i obavijesti projektanta da je projekat završen, izvršena je revizija projekta, čime je u potpunosti realizirana ova faza Projekta (šire u poglavlju VIII tačka 8) ovog izvještaja).

Radi sagledavanja integralnog stanja u oblasti organizacije službi spasavanja u rudnicima uglja u Federaciji Bosne i Hercegovine u organizaciji Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije i Federalne uprave civilne zaštite, Projekt „Velike nesreće u rudnicima – procjena resursa i mogućnosti odgovora centralnih stanica za spašavanje“, započet je 2011. godine, a završen 2012. godine. Projektom je detaljno analizirana postojeća organizacija službi spasavanja u rudnicima uglja, funkcioniranje i povezanost sa sistemom zaštite i spašavanja i prijedlozi unapređenja organizacije i specifikacija opreme koju je potrebno nabaviti za obnavljanje postojeće zastarjele i moderniziranje ukupnog sistema za obuku i intervencije ekipa za spašavanje.

Na prijedlog Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je zaključkom V. broj: 263/2012 od 07.03.2012. godine prihvatila navedeni projekt i zadužila RMU „Banovići“ d.d. Banovići i Koncern EP BiH d.d. Sarajevo za rudnike uglja u Koncernu za realizaciju projekta. Tokom 2012. i 2013. godine izvršena je nabavka dijela opreme iz specifikacije koja se odnosi na zamjenu postojećih zastarjelih aparata za spašavanje, a nabavka preostale opreme je u proceduri.

Realizacijom nabavke planirane opreme ukupna opremljenost službi spasavanja u rudnicima uglja će dostići potreban tehnički nivo, što je uz dobru obučenost i organiziranost tih službi garancija za unapređenje efikasnosti spašavanja u rudnicima.

15) Uspostavljanje operativnih centara civilne zaštite

Implementiran je Projekat “Tehničko-tehnološko i organizaciono rješenje sistema komunikacijske i informatičke podrške” koji se odnosi na opremanje i funkcioniranje Operativnog centra Federalne uprave civilne zaštite i drugih operativnih centara civilne zaštite u Federaciji BiH. Te aktivnosti su u skladu sa navedenim projektom povezane i za aktivnostima na uvođenju jedinstvenog evropskog broja za hitne slučajeve „112“ pri Ministarstvu sigurnosti BiH.

Sačinjeni su projektni zadaci za izradu projekata komunikacijsko-informacijske podrške rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja za sve kantone i općine, kojima se osigurava organizacijska i tehničko-tehnološka povezanost svih operativnih centara civilne zaštite u Federaciji BiH. U okviru toga, dostavljene su i tehničke specifikacije za komunikacijsko-informatičku opremu u funkciji zadovoljenja načela kompatibilnosti i interoperabilnosti (šire poglavlje V-2. i poglavlje VIII tačka. 2) ovog izvještaja).

16) Protivpožarna zaštita i vatrogastvo u Federaciji BiH, dio sistema zaštite i spašavanja

Normativno – pravni dio u dobroj mjeri je realiziran, što se vidi iz poglavlja III-1.b. ovog izvještaja, u kojem je dat pregled svih donešenih podzakonskih propisa iz oblasti zaštite od požara i vatrogastva.

Provodeći projekt organiziran je i realiziran Okrugli sto na temu: „Implementacija Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu Federacije BiH, iskustva i pravci daljeg djelovanja“, uz učešće preko 150 predstavnika svih nivoa vlasti, na osnovu kojeg su donešeni određeni zaključci i preporuke prema nosiocima razvoja ovog sistema (kantoni, općine, privredna društva, organi uprave itd.).

Realizirajući Projekat protivpožarne zaštite i vatrogastva u Federaciji BiH, koji je dio ukupnog sistema zaštite i spašavanja, Federalna uprava civilne zaštite je u saradnji sa kantonalnim upravama i općinskim/gradskim službama civilne zaštite, udruženjima građana iz oblasti vatrogastva, preduzela niz aktivnosti, realizirajući ovaj izuzetno značajan Projekt za razvoj zaštite od požara i vatrogastvu u Federaciji BiH.

17) Formiranje specijalizirane jedinice civilne zaštite za hitne intervencije

U okviru projekta «Formiranje specijalizirane jedinice civilne zaštite za hitne intervencije» Vlada Federacije BiH donijela je Uredbu o organiziranju federalnih specijaliziranih jedinica civilne zaštite, kao jednu od administrativnih mjera.

Na osnovu Uredbe osnovano je pet specijaliziranih jedinica civilne zaštite za potrebe Federacije BiH (šire u poglavlju V-5. i u poglavlju VIII tačka 2) ovog izvještaja), koje su opremljene specijalističkom opremom i obučene za obavljanje složenih zadataka u zaštiti i spašavanju.

18) Obučavanje i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje

U okviru projekta «Obučavanje i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje», pored donešenih planova i programa obuke, izvršene su prethodne pripreme za pokretanje izdavačke djelatnosti u oblasti zaštite i spašavanja (u ovom periodu izdata zbirka propisa iz oblasti zaštite i spašavanja i dvadeset i jedna brošura).

Sadržaji planova i programa obuke prilagođeni su za svaku strukturu u sistemu zaštite i spašavanja prema njenoj zakonskoj odgovornosti i obavezama na preventivnom i operativnom djelovanju u odgovoru na prirodnu ili drugu nesreću (šire u poglavlju VII ovog izvještaja).

19) Odnosi s javnošću u zaštiti i spašavanju

Ovaj projekat nije realiziran. Vlada Federacije BiH je krajem 2012. godine donijela zaključak da se pristupi izradi naučnog projekta po radnim naslovom „Odnosi s javnošću u zaštiti i spašavanju“ ili „Značaj medija u sistemu zaštite i spašavanja“.

20) Stanje objekata kulturne baštine i načini njihove zaštite u prirodnim i drugim nesrećama

Federalno ministarstvo kulture i sporta nosilac je aktivnosti na projektu „Stanje objekata kulturne baštine i načini njihove zaštite u prirodnim i drugim nesrećama“. Suština tog projekta ogleda se u donošenju odgovarajućih planova zaštite objekata kulturne baštine, te u primjeni rezultata istraživanja iz ove oblasti koji će osigurati prikladnu zaštitu kulturno-historijskih objekata u slučaju prirodne i druge nesreće i osiguravanjem snaga za eventualnu evakuaciju kulturno-historijskih dobara.

U toku je izrada Studije o stanju objekata kulturne baštine i načina njihove zaštite u prirodnim i drugim nesrećama, a u 2010. godini izrađen je i odgovarajući plan za postupanje u slučaju prirodne i druge nesreće.

21) Međunarodne organizacije u sistemu zaštite i spašavanja, stručna procjena njihovih resursa i operacionalizacija procedura traženja i davanja međunarodne pomoći u zaštiti i spašavanju

Projekat nije realiziran iz razloga što je Okvirnim zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/08), oblast međunarodnih odnosa, odnosno primanje i pružanje međunarodne pomoći u zaštiti i spašavanju, u nadležnosti Ministarstva sigurnosti BiH.

Izuzetak je Crveni križ/krst Federacije BiH koji, kao dio Nacionalnog društva Crvenog križa/krsta Bosne i Hercegovine, ima uspostavljene instrumente traženja i pružanja međunarodne pomoći kroz Međunarodnu federaciju društava Crvenog križa/krsta i Crvenog polumjeseca(IFRC).

Upravo je na temelju navedenih procedura Crveni križ/krst Federacije BiH u izvještajnom periodu primio i ugroženim građanima distribuirao značajnu međunarodnu humanitarnu pomoć, kao što je i u slučajevima velikih prirodnih i drugih nesreća izvan Bosne i Hercegovine prikupio i posredstvom IFRC-a uputio (pružio) značajnu, prije svega, novčanu pomoć ugroženom stanovništvu.

22) Izrada i operacionalizacija procedura u postupku angažovanja Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u pomoći civilnim vlastima u zaštiti i spašavanju

Okončana je izrada Studije pod nazivom „Izrada i operacionalizacija procedura u postupku angažovanja Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u pomoći civilnim vlastima u zaštiti i spašavanju“. Studiju je izradio Institut za naučno istraživački rad Fakulteta političkih nauka iz Sarajeva.

Studija je ustupljena Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, te Ministarstvu odbrane i Ministarstvu sigurnosti BiH, kojom je predloženo da se pokrene postupak izmjene važećih Standardnih operativnih procedura angažiranja Oružanih snaga BiH na zadacima zaštite i spašavanja i pružanju pomoći civilnim organima vlasti u odgovoru na prirodne i druge nesreće.

23) Sistem zaštite i spašavanja Bosne i Hercegovine kao dio općenacionalne strategije sigurnosti u Bosni i Hercegovini

Projekat nije realiziran iz razloga što je Ministarstvo sigurnosti BiH preko Vijeća ministara BiH i Predsjedništva BiH nije iniciralo izmjenu i dopunu Strategije sigurnosti u BiH, u kojoj će se naći i sistem zaštite i spašavanja, kao dio državne sigurnosne politike.

V – Realizacija smjernica za organizovanje snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje

S obzirom na procijenjeno stanje ugroženosti područja Federacije BiH od prirodnih i drugih nesreća, pri čemu su definirane ključne opasnosti i rizici - koje su stalna prijetnja životu i zdravlju ljudi i materijalnim dobrima, odnosno koje uslijed nedovršene /neizgrađene normativno-pravne infrastrukture predstavljaju ogroman teret i kočnicu u razvoju, i sveukupnom napretku, kako područja Federacije BiH tako i šire, nametnula se potreba hitnog pristupanja realizaciji postavljenih ciljeva i zadataka u Programu razvoja. Posebno i ponovo podvlačimo činjenicu da je u potpunosti završena normativno – pravna pretpostavka za dalje organiziranje sistema zaštite i spašavanja, što je obrađeno u poglavlju III tačka 1. ovog izvještaja, te u realizaciji konkretnih strateških pravaca sa akcijskim planovima obrađenih u poglavlju IV-1. ovog izvještaja.

Uvažavajući te činjenice i sva dosadašnja iskustva u provođenju mjera zaštite i spašavanja, realizaciju zaključaka iz Procjene ugroženosti, pojave, događaje i trendove koji su imali uticaja na organizaciju i funkcioniranje sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara za period 2007.-2011. godine, možemo konstatovati da su realizirani osnovni ciljevi zaštite i spašavanja u Federaciji BiH i to:

- 1) Uspostavljen je sistem zaštite i spašavanja koji je u stanju djelovati i odgovoriti na sve potencijalne opasnosti, na način da cjelovito, dugoročno i u najvećoj mjeri zadovolji potrebe države Bosne i Hercegovine, Federacije BiH i njenih građana, na smanjenju uticaja prirodnih i drugih nesreća na život i zdravlje ljudi, na materijalna dobra i okoliš, a ako se dogode nesreće, da posljedice budu manje, te da se mogu efikasnije otklanjanjati posljedice tih nesreća;
- 2) Povećana je saradnja među nosiocima planiranja, stručno usmjeravanje aktivnosti i resursa, usklađivanje i koordinaciju u provođenju akcija zaštite i spašavanja u Federaciji BiH, primjenom svih raspoloživih mehanizama ozakonjene upravne nadležnosti;

- 3) Organiziran je i izgrađen djelotvoran i prilagodljiv sistem zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, usmjeren na ostvarivanje vizije i ciljeva po svakom elementu, naročito na povećanju nivoa prevencije, u okviru koncepta održivog razvoja prilagođenog interesima i potrebama zaštite i spašavanja;
- 4) Definirane su i izgrađene odgovarajuće strukture za zaštitu i spašavanje (službe zaštite i spašavanja) čija će okosnica biti pravna lica koja se u okviru redovne djelatnosti bave nekim od poslova zaštite i spašavanja i imaju visoki nivo spremnosti, te struktura specijalizovanih jedinica civilne zaštite. Ostali kapaciteti (vatrogastvo i protivpožarna zaštita, Crveni križ i druga udruženja), legislativom su harmonizirani i u cijelosti integrisani u jedinstven sistem zaštite i spašavanja;
- 5) Dosadašnji stepen izgradnje sistema zaštite i spašavanja stvorilo je pretpostavku za daljne strukturalne reforme u oblasti odbrane i policije, kako bi se ojačali i kapitalizirali učinci civilno-vojne saradnje, te dogradila i sigurnosna politika države Bosne i Hercegovine.

V-1. Kantonalne uprave civilne zaštite i općinske službe civilne zaštite

Iako su na području Federacije BiH, u svim kantonima, formirane kantonalne uprave civilne zaštite, iste nisu popunjene stručnim kadrovima koji mogu odgovoriti postavljenim zadacima u slučaju prirodnih ili drugih nesreća većih razmjera. To je dovelo do toga da stepen izgrađenosti sistema zaštite i spašavanja u nekim kantonima nije zadovoljavajući, da u određenom broju kantona nisu izrađeni osnovni planski dokumenti, niti su obezbijeđeni resursi u dovoljnom obimu radi potrebnog odgovora na velike nesreće (šire u poglavlju III-2. ovog izvještaja).

U ovom izvještaju možemo konstatovati da su u svim kantonima organizirani organi uprave za civilnu zaštitu, kantonalni štabovi civilne zaštite koji su nadležni za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja i operativni centri civilne zaštite, putem kojih se vrši prikupljanje podataka o pojavama i opasnostima od prirodnih i drugih nesreća, s tim da u nekim kantonima još uvijek nije obezbijeđen rad ovih centara neprekidno 24 sata.

Kada je riječ o općinama možemo konstatovati da u jednom broju općina u Federaciji BiH još uvijek nisu osnovane i uspostavljene općinske službe civilne zaštite, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju.

Naime, u svim općinama u Federaciji BiH formirane su službe za civilnu zaštitu i općinski štabovi civilne zaštite, s tim da su u nekim općinama te službe situirane u okviru drugih općinskih službi, što Zakonom o zaštiti i spašavanju nije predviđeno (Domaljevac, Breza, Doboju-Jug, Žepče, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Prozor-Rama, Stolac, Grad Mostar, Čitluk, Neum, Grude, Posušje i Ljubuški).

Stepen izgrađenosti sistema zaštite i spašavanja u mnogim općinama, također nije zadovoljavajući, u mnogim općinama nisu izrađena planska dokumenta, niti su obezbijeđeni resursi za bilo kakav odgovor na velike nesreće.

Iz svih naprijed iznešenih konstatacija proizilazi da se u narednom periodu kroz inspeksijski nadzor treba utvrditi stvarno stanje organiziranosti kantonalnih uprava i službi civilne zaštite u općinama, a zatim izvršnim organima vlasti (vlade kantona, općinski načelnici), potrebno je, primjenjujući odgovarajuće propise, naložiti hitne mjere za unaprijeđenje sistema zaštite i spašavanja, a za neprovođenje zakonskih obaveza i naloženih mjera protiv odgovornih lica preduzimati kaznene sankcije predviđene Zakonom o zaštiti i spašavanju.

V-2. Operativni centri civilne zaštite

U Federaciji BiH, odnosno u sastavu Federalne uprave civilne zaštite uspostavljen i odgovarajućom opremom opremljen Operativni centar Federalne uprave civilne zaštite, koji je potvrđen u svom radu, naročito u situacijama provođenja mjera zaštite i spašavanja i pomoći u rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja. U narednom periodu je nužno raditi na kadrovskom jačanju i osavremenjivanju kantonalnih i općinskih centara, te njihovo međusobno uvezivanje. Formirani su kantonalni operativni centri civilne zaštite, s tim da u kantonima Bosansko-podrinjski, Tuzlanski i Zeničko-dobojski ovi centri ne rade neprekidno 24 sata, što je zakonska obaveza.

Općinski operativni centri civilne zaštite još uvijek nisu formirani u skladu sa Pravilnikom o organiziranju i funkcioniranju operativnih centara civilne zaštite u 24 općine (Domaljevac-Šamac, Odžak, Doboj-Istok, Lukavac, Sapna, Teočak, Živinice, Čelić, Breza, Doboj-Jug, Olovo, Usora, Foča-Ustikolina, Pale-Prača, Goražde, Dobretići, Fojnica, Kiseljak, Kreševo, Ravno, Trnovo, Bos. Drvar, Kupres i Livno).

Ove centre je u narednom periodu potrebno što prije stručno i kadrovski osposobiti i obučiti za rad u uslovima prirodne ili druge nesreće, odnosno kako bi mogli u određenom vremenu opsluživati nadležne štabove civilne zaštite. Posebnu pažnju prilikom organiziranja i popunjavanja ovih centara treba obratiti na njihovu „mirnodopsku ulogu“ odnosno ulogu u uslovima prirodne ili druge nesreće, kada se ti centri popunjavaju do punog broja i kada moraju raditi neprekidno 24 sata. Da bi se ovo moglo ostvariti potrebno je na svim nivoima organiziranja izdvojiti potrebna sredstva za opremanje ovih centara modernom i kvalitetnom opremom, što će se učiniti kroz vlastite programe razvoja kantona i općina.

V-3. Štabovi civilne zaštite

U potpunosti je realizirana zakonska obaveza u vezi formiranja i organiziranja štabova civilne zaštite. Formiran je i u potpunosti kadrovski popunjen, Federalni štab civilne zaštite, te su formirani i svi kantonalni štabovi. Što se tiče općinskih štabova civilne zaštite, samo u općini Ravno i Bosansko Grahovo nije formiran općinski štab civilne zaštite.

Obezbijedena je i provedena obuka Federalnog štaba civilne zaštite, te svih kantonalnih i općinskih štabova civilne zaštite za rukovođenje u akcijama zaštite i spašavanja. Ta organiziranost i obučenost štabova civilne zaštite (posebno se izdvaja Federalni štab civilne zaštite) naročito je došla do izražaja februara 2012. godine i maja-avgusta 2014. godine, kada je Vlada Federacije proglasila stanje prirodne i druge nesreće na području Federacije BiH zbog visokog snijega i niskih temperatura, odnosno poplava i klizišta.

Provedena obuka i navedeno praktično iskustvo ukazuju na činjenicu da su u jednom broju kantona, odnosno jedinica lokalne samouprave, organizirani štabovi civilne zaštite nedovoljno popunjeni sa odgovarajućim stručnim kadrovima, koji bi bili osposobljeni za predlaganje odgovarajućih odluka prilikom rukovođenja akcijama zaštite i spašavanja.

V-4. Službe zaštite i spašavanja

Prema odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju, Uredbe o organiziranju službi zaštite i spašavanja Federacije BiH, te Pravilnika o organiziranju službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite, njihovim poslovima i načinu rada, od privrednih društava i drugih pravnih lica koje obavljaju djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje, u Federaciji BiH formirane su sljedeće federalne službe zaštite i spašavanja:

- 1) za RHB zaštitu (u Zavodu za javno zdravstvo Federacije BiH),
- 2) za medicinsku pomoć (u Javnoj zdravstvenoj ustanovi „Univerzitetsko klinički centar Tuzla),
- 3) za medicinsku pomoć (u Zavodu za hitnu medicinsku pomoć Kantona Sarajevo),
- 4) za medicinsku pomoć (u Kliničkoj bolnici Mostar i R.M.C. „dr. Safet Mujić“ Mostar),
- 5) za veterinarske poslove (u Veterinarskom fakultetu Sarajevo),
- 6) za kontrolu zemljišta (u Federalnom zavodu za agropedologiju),
- 7) za zaštitu i spašavanje na vodi i pod vodom (ova služba formirana je pri Savezu ronilaca BiH, međutim iako je potpisan ugovor o međusobnim pravima i obavezama između Federalne uprave civilne zaštite i ovog saveza, isti još uvijek nije implementiran),
- 8) za seizmologiju i hidrometeorologiju (ova služba formirana je u Federalnom hidrometeorološkom zavodu – Sarajevo, međutim iako je potpisan ugovor o međusobnim pravima i obavezama ali nije otpočela njegova implementacija).
- 9) za spašavanje sa visina (u Klubu spasilaca 2000),
- 10) služba Crvenog križa/krsta Federacije BiH (u Crvenom križu/krstu Federacije BiH).

Napominjemo da federalna služba za zračni transport i izviđanje još uvijek nije formirana.

Kad je riječ o kantonima i općinama može se konstatovati da mnogi kantoni i općine u Federaciji BiH još uvijek nisu formirali svoje službe zaštite i spašavanja ili su formirali nedovoljan broj tih službi prema procjenama ugroženosti kantona i općina.

U okviru aktivnosti na implementaciji Uredbe o organizovanju službi zaštite i spašavanja Federacije BiH, kao i Pravilnika o organiziranju službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite, njihovim poslovima i načinu rada, na nivou Federacije BiH nastavljene su aktivnosti na organiziranju i koordinaciji djelovanja federalnih službi za zaštitu i spašavanje kroz provjeru procedura njihovog djelovanja u slučaju angažiranja na zadacima zaštite i spašavanja, provjera sastava i popune ljudstvom, provjera okvirne lične i materijalne formacije, utvrđivanje prioriteta nabavke sredstava i opreme iz sredstava posebne naknade za zaštitu i spašavanje, usaglašavanje godišnjih planova i programa stručne obuke pripadnika i drugo. Većina tih aktivnosti provode se kao redovne godišnje aktivnosti s napomenom da je opremanje sredstvima i opremom vršeno putem javne nabavke roba - opreme za provođenje mjera spašavanja. Nabavka prioriternih materijalno tehničkih sredstava i opreme za potrebe federalnih službi zaštite i spašavanja, kao i za federalne specijalizirane jedinice civilne zaštite, vrši se u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine.

V-5. Jedinice civilne zaštite

Prema odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju, Uredbe o organiziranju federalnih specijaliziranih jedinica civilne zaštite, te Pravilnika o organiziranju službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite, njihovim poslovima i načinu rada, formirane su sljedeće federalne specijalizirane jedinice civilne zaštite:

- 1) za potrage i spašavanje u snježnim lavinama, koja se popunjava ljudstvom iz Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova - Federalnog ministarstva unutaršnjih poslova,
- 2) za spašavanje na vodi i pod vodom, koja se takođe popunjava ljudstvom iz Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova.,
- 3) za spašavanje iz ruševina, koja se popunjava licima uposlenim u Federalnoj upravi civilne zaštite, a dijelom ljudstvom iz Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova,
- 4) za RHB zaštitu, koja se popunjava ljudstvom iz Federalne uprave civilne zaštite, koja ima odgovarajuće stručno znanje za vršenje tih poslova,
- 5) za deminiranje i druge zadatke zaštite i spašavanja, koja se popunjava ljudstvom iz timova za deminiranje Federalne uprave civilne zaštite, koje je osposobljeno za vršenje poslova iz nadležnosti te jedinice.

Posebno je važno napomenuti da se Programom razvoja, prije svega, akcent davao na osnivanje službi zaštite i spašavanja na svim nivoima organiziranja, a u nemogućnosti organiziranja službi zaštite i spašavanja, osnivaju se odgovarajuće jedinice specijalizirane namjene iz člana 131. Zakona o zaštiti i spašavanju.

V-6. Komisije za procjenu šteta

Praksa je pokazala da na terenu vlada velika nejasnoća oko metoda i postupaka u radu na procjenjivanju i evidentiranju nastalih šteta i provedbi postupaka oko traženja i korištenja dobivene finansijske ili materijalne pomoći. Iz tih razloga, a i da bi se sve ovo objedinilo kroz jedinstveni stručni organ, Uredbom o jedinstvenoj metodologiji za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća propisano je da se na svim nivoima vlasti osnivaju ove komisije. Tokom realizacije Programa razvoja, pored formirane Federalne komisije za procjenu šteta od strane Vlade Federacije BiH, formirane su komisije za procjenu šteta u svim kantonima i općinama .

Da bi komisija za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća mogla kvalitetno ispunjavati svoje obaveze, utvrđene i u mjerama prevencije, izrađeni su odgovarajući planovi i programi za njihovu obuku u provođenju Uredbe i propisanih dodatnih smjernice i uputstva koje su obezbjedile jedinstven način rada tih komisija.

Federalna komisija za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća, koje je pored redovnih, imala također, značajne vanredne aktivnosti tokom 2010. (poplave), 2011. (požari), 2012. godine (snijeg) te 2014. godine (poplave i klizišta), vršila je redovno obuku kantonalnih i općinskih komisija za procjenu šteta, te predlagala odluke o odobravanju pomoći općinama za saniranje šteta iz Budžeta Federacije ili iz sredstava posebne naknade za zaštitu i spašavanje.

V-7. Opremanje

Uvažavajući ekonomski razvoj Bosne i Hercegovine i Federacije BiH, intencije i zadatke iz Programa razvoja, probleme u obezbjeđenju potrebnih finansijskih sredstava, upućivalo je na potrebu uključivanja u sistem zaštite i spašavanja resursa koji se nalaze u privrednim društvima i drugim pravnim licima.

Opremanje ovih struktura se ostvarivalo nakon njihovog proglašenja službama zaštite i spašavanja na svim nivoima vlasti, odnosno nakon njihovog uključivanja u planove zaštite i spašavanja.

Ostale strukture zaštite i spašavanja (štabovi, povjerenici, jedinice, te komisije za procjenu šteta) opremaju se i finansiraju iz budžeta osnivača ili drugih zakonom predviđenih izvora.

To se ostvarivalo na osnovu potreba utvrđenih procjenom ugroženosti i odlukama nadležnih organa, a realizacija je slijedila kroz planove zaštite i spašavanja, te akcijskih planova proizašlih iz Programa razvoja.

Program razvoja ni na jednom nivou organizacije nije davao garancije da će se osigurati odgovarajuća materijalno-tehnička sredstva za opremanje jedinica civilne zaštite, pa je iz toga razloga akcent u ovom periodu dat na dodatno opremanje federalnih službi zaštite i spašavanja, kao i službi na nižem nivou organiziranja vlasti.

U narednom periodu svi nosioci planiranja zaštite i spašavanja su dužni pravovremeno planirati odgovarajuća finansijska sredstva za nabavku i opremanje, te obučavanje svih struktura zaštite i spašavanja u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju.

Prema Odluci Vlade Federacije BiH o uslovima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, utvrđeni su preduslovi svih nosioca izvršne vlasti za korištenje ovih sredstava. Jedan od uslova za donošenje godišnjih planova, kojeg za nivo Federacije BiH donosi direktor Federalne uprave civilne zaštite uz prethodno mišljenje Federalnog štaba civilne zaštite. Za sve godine realizacije Programa razvoja u Federaciji BiH, donešeni su godišnji planovi korištenja sredstava posebne naknade za slijedeće namjene:

- a) opremanje Federalnih službi zaštite i spašavanja,
- b) opremanje Federalnih specijaliziranih jedinica civilne zaštite,
- c) opremanje Operativnog centra Federalne uprave civilne zaštite i drugih operativnih centara,
- d) realizaciju zadataka iz Programa razvoja,
- e) izgradnju skladišta za smještaj opreme službi i jedinica civilne zaštite,
- f) troškove učešća u provođenju mjera zaštite i spašavanja,
- g) transfere za pomoć u naknadi šteta i drugo,
- h) pomoć kantonima i općinama za jačanje sistema zaštite i spašavanja,
- i) obuke.

Tokom 2009. godine u cilju opremanja službi i jedinica zaštite i spašavanja, Vlada Federacije BiH je na prijedlog Federalne uprave civilne zaštite donijela Odluku o odobravanju utroška sredstava sa posebnog podračuna sredstava za zaštitu i spašavanje u ukupnom iznosu do 7.506.000,00 KM. Od ovog iznosa realizirano je ukupno 2.728.721,00 KM i to za opremanje službi zaštite i spašavanja i specijaliziranih jedinica civilne zaštite:

- u 2008 godini 307.967,00 KM
- u 2009. godini 618.401,00 KM,
- u 2010. godini 335.357,00 KM,
- u 2011. godini 327.557,00 KM,
- u 2012. godini 1.139.439,00 KM.

Odlukom Vlade Federacije broj: 767/2009 od 21.10.2009. godine u tački V navedeno je da „u slučaju da se realizacija zbog primjene Zakona o javnim nabavkama i složenosti samih nabavki ne realizira do kraja 2009. godine ista će se nastaviti i u 2010. godini, odnosno do okončanja svih nabavki“.

V-8. Saradnja sa Crvenim križem/krstom Federacije Bosne i Hercegovine

Crveni križ/krst Federacije BiH u situacijama prirodnih i drugih nesreća ima jasno precizirana javna ovlaštenja u oblasti zaštiti i spašavanja, utemeljena na odredbama Zakona o Crvenom križu/krstu Federacije BiH i Zakona o zaštiti i spašavanju.

Kao dio Međunarodnog pokreta Crvenog krsta/križa i Crvenog polumjeseca postupa u skladu sa univerzalnom Misijom i Principima, kao i Ženevskim konvencijama.

Crveni križ/krst je pomoćni organ vlastima u provođenju humanitarnih zadataka.

Sarađuje sa svim vladinim i nevladinim organizacijama uključenim u odgovore na prirodne i druge nesreće i u tom smislu razvija vlastitu strukturu djelovanja, upravljanja, saradnje i koordinacije.

Participirajući posredstvom svojih predstavnika u radu Federalnog i štabova civilne zaštite na nivou kantona, grada i općine, Crveni križ/krst pruža humanitarnu pomoć građanima u vrijeme prirodnih i drugih nesreća, te koordinira djelovanje ostalih humanitarnih organizacija (domaćih i međunarodnih).

V-9. Saradnja sa drugim nevladinim organizacijama i udruženjima

Zbog raznolikosti sadržaja djelovanja (pri pružanju pomoći u pronalaženju, spašavanju i zbrinjavanju ugroženog i nastradalog stanovništva, osiguranju raznovrsne humanitarne pomoći u slučaju masovnih prirodnih i drugih nesreća i dr.), posebno je afirmisan društveni značaj nevladinog humanitarnog sektora i organizacija civilnog društva. Tako je izmjenama Zakona o zaštiti i spašavanju preporučivano nižim nivoima vlasti da nevladine organizacije i udruženja uključe u sistem zaštite i spašavanja kao svoje službe ili na drugi način (radio-amateri, planinari, speleolozi i drugo).

Uključivanjem nevladinih organizacija i udruženja u sistem zaštite i spašavanja, kao službe zaštite i spašavanja ili subjekti utvrđeni u planovima po mjerama zaštite i spašavanja, osiguravala bi se i njihova finansijska podrška kroz provođenje programa razvoja i planova zaštite i spašavanja svih nivoa vlasti.

VI - Finansiranje Programa razvoja

Također je važno istaći izvore finansiranja pojedinih projekata, programa i inicijativa, kako je utvrđeno u poglavlju VII Programa razvoja („Pregled očekivanih troškova sa izvorima finansiranja“), kako slijedi:

- budžetska sredstva svakog nosioca planiranja u okviru redovnog planiranja za potrebe redovnih djelatnosti, u načelu kao dio preventivnih i strukturalnih mjera prije nastanka prirodne ili druge nesreće, kao i za otklanjanje posljedica prirodne ili druge nesreće;
- posebna budžetska sredstva (trebali izdvajati Vlada Federacije BiH 0,1% od bruto društvenog proizvoda, vlade kantona 0,5 % i općine 1% od godišnjeg budžeta) u skladu sa vlastitom procjenom ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća;
- sredstva pravnih lica, iz osiguranja, dobrovoljnih priloga, međunarodne pomoći i drugih izvora utvrđenih Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim zakonima;
- po osnovu posebne naknade za zaštitu i spašavanje (član 180. Zakona o zaštiti i spašavanju - 0,5% na plaću svih zaposlenih) koja pripadaju Federaciji BiH, kantonima i općinama, a na osnovu godišnjeg plana korištenja sredstava zaštite i spašavanja i zadataka utvrđenih u Programu razvoja, u načelu naročito za osiguranje materijalnih resursa - opremanje, te osposobljavanje za odgovor na prirodnu ili drugu nesreću.

Analiza svih finansijskih troškova realizacije projekata iz Programa razvoja ukazuje da ona nisu bila dovoljna i da su uglavnom korištena budžetska sredstva nosilaca projekata i sredstva posebne naknade za zaštitu i spašavanja. Ni Vlada Federacije BiH, ni vlade kantona, ni općine nisu izdvajale posebna sredstva u budžetima za ove namjene kako je to bilo predviđeno u poglavlju „Pregled očekivanih troškova sa izvorima finansiranja“ Programa razvoja, odnosno u alineji dva ovog poglavlja. Iskustva pokazuju da ovo mora biti zakonska materija, pa će se u izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju koje slijede predvidjeti zakonska obaveza izdvajanja iz budžeta za realizaciju programa razvoja i unaprijeđenja ukupnog sistema zaštite i spašavanja.

VII – Realizacija zadataka obuke

Prema programiranim ciljevima za period realizacije Programa razvoja u oblasti obučavanja i stručnog usavršavanja struktura zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, ostvareno je slijedeće:

1. Planiranje

U izvještajnom periodu donešeni su slijedeći planovi i programi obuke:

- za državne službenike i namještenike u organima državne službe,
- za članove Federalnog, kantonalnih i općinskih štabova civilne zaštite i štabova civilne zaštite u mjesnim zajednicama i privrednim subjektima, u kojima su osnovani,
- za službe zaštite i spašavanja, federacije, kantona i općina,
- za specijalizirane jedinice civilne zaštite,
- za jedinice civilne zaštite opće namjene,
- za povjerenike civilne zaštite,
- za uposlenike u privrednim društvima i drugim pravnim licima,
- za građane za ličnu i kolektivnu zaštitu, predviđenu putem medija.

U okviru donešenih planova i programa pripremljeno je i Metodsko uputstvo o organizaciji i realiziranju sadržaja obuke, kojim je između ostalog regulirano:

- načela za izvođenje obuke,
- vrijeme trajanja, broj polaznika po nastavnoj grupi i mjesta i uslovi za izvođenje obuke,
- određena stručna i druga literatura za pripremu predavača- instruktora i predviđena nastavna i druga sredstva za izvođenje obuke,
- utvrđeni oblici i metode u izvođenju obuke,
- utvrđeni principi provjere stepena obučenosti i osposobljenosti – evaluacija,
- utvrđene obaveze praćenja i stručne pomoći u izvođenju obuke,
- utvrđeni principi izvještavanja, općina – kanton - Federacija,
- provođenje stimulativnih mjera za najistaknutije kolektive i pojedince,
- finansijsko obezbjeđenje obuke.

Sadržaji planova i programa su prilagođeni za svaku strukturu u sistemu zaštite i spašavanja prema njenoj zakonskoj odgovornosti i obavezama na preventivnom i operativnom djelovanju nakon prestanka prirodne ili druge nesreće.

2. Organizacija i izvođenje obuke

Realizacija donešenih planova i programa obuke vršena je i kroz značajan dio provedenih praktičnih obuka i vježbi. Izdvajamo slijedeće obuke i vježbe:

- u organizaciji Federalne uprave civilne zaštite vršena je obuka Federalnog, kantonalnih i svih općinskih štabova civilne zaštite, ukupno u 77 općina, (izuzev općina Ravno i Bosansko Grahovo). Za Federalni, većinu kantonalnih i općinskih štabova izvršena je i dopunska obuka sa težištem na rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja. Praktičan rad na izvršavanju zadataka rukovođenja – odgovora u slučaju prirodnih ili drugih nesreća je vršen po simuliranim događajima, prema procjenama ugroženosti svakog područja. Obuka građana za ličnu i kolektivnu zaštitu je vršena selektivno, u manjoj mjeri putem medija a u više navrata izdavanjem Brošura, čiji su autori uposlenici iz Federalne uprave civilne zaštite, kojim se daju instrukcije za konkretne postupke i ponašanja u određenim situacijama.
- obuku su izvodili instruktori - predavači Federalne uprave civilne zaštite, koji su završili obuku finansiranu od strane Delegacija Evropske komisije, kroz Program prevencije i pripravnosti odgovora na katastrofe (DPPR),
- u saradnji sa Ministarstvom sigurnosti BiH, domaćim i inostranim vladinim i nevladinim organizacijama, organizirana je i realizirana obuka i stručno usavršavanje značajnog broja kadrova, posebno u oblasti planiranja, pomoći oružanih snaga civilnim vlastima u slučaju većih nesreća i regionalne saradnje.

Posebno je značajno učešće predstavnika Federalne uprave civilne zaštite i Federalnih službi zaštite i spašavanja na stručnom usavršavanju kroz međunarodne kurseve i seminare. U okviru ovih aktivnosti, pripremljeno je i izvedeno 12 komandno štabnih vježbi sa ukupno 92 pripadnika Federalnih struktura zaštite i spašavanja i terenske vježbe struktura zaštite i spašavanja, od čega najznačajnija Međunarodna vježba „Zajednički otpor 2012“ koja je realizirana na području općine Čapljina i u kojoj je učestvovalo oko 900 pripadnika lokalnih, kantonalnih i Federalnih snaga zaštite i spašavanja, Oružanih snaga BiH i NATO-a i Crvenog križa/krsta, od čega 55 pripadnika Federalnih službi za zaštitu i spašavanje. Ova vježba je ocijenjena visokim ocjenama od strane međunarodnih posmatrača,

- kroz ukupno 182 oblika obučavanja u navedenom periodu, koje je organizirala Federalna uprava civilne zaštite ili druge vladine i nevladine organizacije iz oblasti zaštite i spašavanja, prošlo je ukupno 1.088 pripadnika iz Federalnih struktura zaštite i spašavanja, kantonalnih i općinskih štabova civilne zaštite. Na kraju svake obuke i vježbe vršena je evaluacija i utvrđivane naučene lekcije, koje se koriste u pripremi novih planova i programa obuke i vježbi. Tokom evaluacije obuka, vježbi ili operativnih akcija u zaštiti i spašavanju vršen je izbor najuspješnijih kolektiva i pojedinaca, kojim su dodijeljavana priznanja i nagrade u povodu obilježavanja 1. Marta, Dana civilne zaštite.

Može se zaključiti da je realizacija utvrđenih ciljeva obuke u Programu razvoja bila u okvirima dostignutog stepena organizacije, raspoloživih materijalnih, kadrovskih i drugih neophodnih uslova, od čega ističemo sljedeće:

- 1) Izvršena je većina zacrtanih ciljeva, koji su se odnosili na planiranje, organizaciju i izvođenje prioritetne opće i djelimično praktične obuke formiranih struktura zaštite i spašavanja iz svoje nadležnosti (Federalni, kantonalni i općinski štabovi civilne zaštite, dopunske obuke Federalnih službi za zaštitu i spašavanje kao i Federalnih specijaliziranih jedinica civilne zaštite).
- 2) U okviru raspoloživih sredstava pokrenuti su izdavački projekti (izrada brošura) i realizirana zadaća na izdavanju Zbirke propisa iz oblasti zaštite i spašavanja, koja je ustupljena na korištenje svim organima vlasti u Federaciji BiH i strukturama zaštite i spašavanja
- 3) Kroz stalne komunikacije sa kantonalnim upravama i općinskim službama civilne zaštite vršen je uticaj da se u tim strukturama organiziraju i realiziraju aktivnosti obuke iz njihove nadležnosti. Ističemo da nismo zadovoljni sa formiranjem potrebnih snaga zaštite i spašavanja na nivou kantona i općina niti sa obukom snaga koje su formirane, izuzev štabova civilne zaštite koje je obučavala Federalna uprava civilne zaštite.
- 4) Centar za obuku struktura zaštite i spašavanja Federalne uprave civilne zaštite nije u cijelosti formiran jer nedostaju poligoni za praktičnu i specijalističku obuku struktura zaštite i spašavanja. Razlog je u činjenici da je dodijeljeno zemljište za tu namjenu u okviru kasarne Nedžarići, odlukom Vlade FBiH oduzeto Federalnoj upravi civilne zaštite, a nova lokacija nije dodijeljena. Iz navedenih razloga postoje uslovi samo za opću i teorijsku obuku.
- 5) U okviru planiranih aktivnosti na uvrštavanju pitanja obuke iz oblasti zaštite i spašavanja u Nastavne planove i programe škola i fakulteta na tom poslu se veoma malo uradilo iz razloga „rascjepkanosti“ sistema obrazovanja i nadležnostima kantona u vezi sa tim. U školama i na fakultetima ne postoje obavezni predmeti kao ni nastavni planovi i programi iz zaštite i spašavanja, ali se posebno u osnovnim i djelimično u srednjim školama izvodi fakultativna nastava iz oblasti prve pomoći ili zaštite od mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava. U vezi sa ovim pokrenuta je inicijativa za uspostavljanje smjera za školovanje „Vatrogasac“ i „Vatrogasac - tehničar“ u okviru srodnih srednjih tehničkih škola.

VIII - Izvještaji federalnih organa

U ovom poglavlju dat je pregled izvršavanja obaveza Vlade Federacije BiH proistekle iz Programa razvoja, kao i izvještaj federalnih ministarstava i drugih organa federalne uprave o realizaciji Programa razvoja.

Federalna ministarstva i drugi organi federalne uprave zaduženi su bili da svaki u pitanjima iz svoje nadležnosti i oblasti za koju su osnovani, u svojim godišnjim programima rada planiraju i izvršavaju sve zadatke iz Programa razvoja koji su bili utvrđeni za oblast za koju su nadležna, uvažavajući da sredstva iz planiranih i utvrđenih finansijskih izvora osiguravaju realizaciju svih strateških pravaca.

Na osnovu izvještaja od većine federalnih ministarstava i drugih federalnih organa uprave može se konstatovati da se implementaciji obaveza iz Programa razvoja još uvijek ne posvećuje pažnja. Naime, iz tih izvještaja vidljivo je da te obaveze uglavnom nisu redovno ugrađivane u godišnje programe rada tih organa u početnim godinama implementacije Programa razvoja. Izuzetak je Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije koje je u svojim programima rada odmah predvidjelo izradu dva projekta. Ipak, u završnim godinama implementacije Programa razvoja ti projekti su se češće nalazili u programima rada organa uprave. Navedeno je dovelo do kašnjenja u realizaciji projekata. Na osnovu toga može se konstatovati da se zbog neblagovremenog planiranja zadataka iz Programa razvoja u godišnjim programima rada federalnih ministarstava i drugih organa federalne uprave, te zbog nedostatka finansijskih sredstava u Budžetu Federacije BiH, značajno kasnilo u implementaciji zadataka iz Programa razvoja.

Detaljnom analizom izvještaja prikupljenih iz federalnih ministarstava i drugih organa federalne uprave (s tim da ih nisu dostavili svi organi) može se konstatovati da su se provedbeni koraci za programe, projekte i inicijative iz Programa razvoja, uglavnom odnosili na izradu i donošenje zakona i drugih provedbenih propisa, kao i na izvršavanje redovnih poslova i zadataka iz njihovog djelokruga rada, koji se mogu dovesti u vezu sa Programom razvoja.

- 1) Vlada Federacije BiH zadužena je da prati realizaciju zadataka utvrđenih u Programu razvoja i u okviru ovlaštenja iz svoje nadležnosti osigura potpunu realizaciju Programa razvoja i da informira Parlament Federacije BiH o pitanjima i problemima koji postoje u provođenju tog programa i dostavi prijedlog konačnog izvještaja.
U vezi s tim najznačajnija aktivnost Vlade Federacije BiH u izvještajnom periodu po pitanju implementacije Programa razvoja jeste donošenje Plana zaštite i spašavanja.
Plan zaštite i spašavanja dostavljen je svim federalnim organima uprave, vladama kantona i kantonalnim upravama civilne zaštite, kao i pravnim licima u kojima su u skladu sa Uredbom o organiziranju službi zaštite i spašavanja Federacije BiH obrazovane federalne službe zaštite i spašavanja, radi provođenja planiranih aktivnosti. Osim toga, Predsjedniku i potpredsjednicima Federacije BiH, kao i predsjedavajućim oba doma Parlamenta Federacije BiH, također je dostavljen taj plan, radi upoznavanja sa planskim rješenjima u oblasti zaštite i spašavanja.
Ostale aktivnosti Vlade Federacije BiH u realizaciji Programa razvoja kroz donošenje odgovarajućih odluka i zaključaka, navedene su u kroz izvještaje federalnih organa uprave.
- 2) Federalna uprava civilne zaštite, kao osnovni stručni organ za oblast zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, imala je obavezu da prati realizaciju Programa razvoja i u okviru svojih ovlaštenja utvrđenih Zakonom o zaštiti i spašavanju, podstiče i koordinira aktivnosti federalnih ministarstava i drugih organa federalne uprave na njihovom angažiranju u realizaciji zadataka utvrđenih u Programu razvoja za njihove oblasti i redovno informira Vladu Federacije BiH o stanju realizacije Programa razvoja i problemima koji postoje u tim pitanjima.

Izdvajaju se osnovne aktivnosti Federalne uprave civilne zaštite u realizaciji Programa razvoja:

- a) Svake budžetske godine inicirano je preko Federalnog ministarstva finansija da se u okviru Budžeta Federacije BiH za svaku godinu osiguraju finansijska sredstva u visini 0,1% od bruto-društvenog proizvoda (oko 10–tak miliona KM), s tim da ta sredstva budu situirana kao dio sredstava rezervi Vlade Federacije BiH za razvoj zaštite i spašavanja ili kao posebna sredstva, koja su se izdvojila na poseban podračun u okviru jedinstvenog računa Trezora Federacije BiH za ove namjene. Programom razvoja je, naime, predviđeno je da se iz tih sredstava finansiraju preventivne mjere zaštite i spašavanja koje su situirane kroz projekte koje pripremaju federalna ministarstva ili drugi federalni organi, odnosno druga pravna lica nadležna za poslove zaštite i spašavanja i za hitne intervencije u slučaju većih prirodnih i drugih nesreća, odnosno za otklanjanje posljedica nastalih djelovanjem prirodnih ili drugih nesreća i osiguranje uvjeta za siguran život ljudi na ugroženom području. Pošto navedena sredstva nisu osigurana u federalnom budžetu, može se konstatovati da Federacija BiH još uvijek nije počela izdvajati posebna finansijska sredstva za realizaciju Programa razvoja na način kako je to predviđeno u poglavlju VII tog programa („Pregled očekivanih troškova sa izvorima finansiranja“), pa je samim tim, ukupan razvoj sistema zaštite i spašavanja u ovom periodu nedovoljno brz. Osim toga, Federalna uprava civilne zaštite je sugerirala, odnosno tražila od kantonalnih vlada i od načelnika svih općina-gradova u Federaciji BiH da se na isti način osiguraju finansijska sredstva u njihovim budžetima (0,5% u kantonu i 1% u općini, odnosno gradu).
- b) Okončana je izrada Studije "Gašenje požara otvorenih prostora korištenjem zračnih snaga u Federaciji Bosne i Hercegovine". Cilj Studije je da se osigura mogućnost sistemskog pristupa i ekspertno utemeljenje procjene načina upotrebe zračnih snaga, vrste i broja letjelica, tehnologije rada i rješavanje modela njihovog integriranja u sistem zaštite i spašavanja. Federalna uprava civilne zaštite je detaljno informirala Vladu Federacije BiH o ovim pitanjima i predložila način implementacije navedene studije. Vlada Federacije BiH je prilikom usvajanja Informacije o požarima na području Federacije BiH na 59. sjednici, održanoj 05.09.2012. godine donijela zaključke kojim je ponovo inicirana dogradnja Studije za potrebe Bosne i Hercegovine u cjelini, kako bi se prije svega, u narednom petogodišnjem periodu, u saradnji sa Vijećem ministara BiH i Vladom Republike Srpske, stvorili uslovi za nabavku šest aviona navedenog tipa i jednog helikoptera. Predloženo je da se navedena sredstva ustupe Oružanim snagama BiH koje imaju odgovarajuću infrastrukturu za održavanje i deponovanje, kao i letачko osoblje koje bi se prekvalificiralo za upravljanje ovim letjelicama. Dogovoreno je da ukoliko se ne može realizirati navedeni zaključak, Federacija Bosne i Hercegovine će samostalno nabaviti 3 aviona za gašenje požara (Air Tractor) i sporazumno ih ustupiti Ministarstvu odbrane Bosne i Hercegovine koje može osigurati uslove za vršenje svih poslova koji se odnose na upravljanje, obuku, zajedničko finansiranje i održavanje ovih letjelica. Na inicijativu Vlade Federacije BiH, a u skladu sa Zaključkom Doma naroda Parlamenta Federacije BiH održana je prezentacija aviona tipa „Air Tractor, verzije AT-802F Fire Boss“ za gašenje požara otvorenih prostora uz prisustvo nadležnih organa i medija.
- c) Okončana je izrada Studije pod nazivom „Izrada i operacionalizacija procedura u postupku angažovanja Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u pomoći civilnim vlastima u zaštiti i spašavanju“. Studiju je izradio Institut za znanstveno istraživački rad Fakulteta političkih nauka iz Sarajeva, koji je izvršio njenu prezentaciju pred Stručnom komisijom i predstavnicima Vlade Federacije BiH, Federalnog štaba civilne zaštite, Federalne uprave civilne zaštite, Ministarstva odbrane, Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine i drugim zainteresiranim učesnicima. Konačnu ocjenu Studije izvršila je Stručna - ekspertna komisija sastavljena od eminentnih stručnjaka iz oblasti sigurnosti izvan Federalne uprave civilne zaštite. Ta komisija je prihvatila rješenja predložena u Studiji i predložila da se u pogledu angažiranja Oružanih snaga BiH na humanitarnim zadacima zaštite i spašavanja ljudi, pokrene postupak izmjene standardnih operativnih procedura angažiranja Oružanih snaga BiH na zadacima zaštite i spašavanja i pružanju pomoći civilnim organima u reagiranju na prirodne i druge nesreće.

- d) Implementiran je Projekt „Tehničko-tehnološko i organizaciono rješenje sistema komunikacijske i informatičke podrške” koji se odnosi na opremanje i funkcioniranje Federalnog i drugih operativnih centara civilne zaštite u Federaciji BiH. Te aktivnosti, u skladu sa navedenim projektom, povezane su i sa aktivnostima na uvođenju jedinstvenog evropskog broja za hitne slučajeve „112“ na nivou Bosne i Hercegovine. Te aktivnosti, u skladu sa Okvirnim zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Bosni i Hercegovini vodi Ministarstvo sigurnosti BiH. Sve navedene aktivnosti biće intenzivirane u narednom Programu razvoja. Napominjemo da je implementacija navedenog projekta povezana i sa uspostavom svih kantonalnih i općinskih operativnih centara civilne zaštite. Uprava će, s tim u vezi, kroz inspekcijski nadzor izričito zahtijevati od vlada kantona i načelnika općina u kojima nisu formirani operativni centri civilne zaštite da se što prije uspostavi ta funkcija na svim nivoima vlasti.
- e) U okviru projekta „Uspostavljanje operativnih centara civilne zaštite“ izrađen je i revidiran projekat „Tehničko-tehnološko i organizacijsko rješenje sistema za komunikacijsku i informacijsku podršku Federalnog operativnog centra civilne zaštite». U sklopu tog projekta usvojen je projekat elektro-energetskih instalacija i komunikacijskog i poslovnog deska u Federalnom operativnom centru civilne zaštite i izrađeno, usvojeno i fazno implementirano projektno rješenje LAN mreže (pasivni i aktivni dio) za potrebe Federalne uprave civilne zaštite, Federalnog štaba civilne zaštite i Operativnog centra Federalne uprave civilne zaštite. U okviru pružanja stručne pomoći, sačinjeni su projektni zadaci izrade projekata komunikacijsko-informacijske podrške rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja za sve kantone i općine, kojima se osigurava organizacijska i tehničko-tehnološka povezanost svih operativnih centara civilne zaštite u Federaciji BiH. U okviru toga, dostavljene su i tehničke specifikacije za komunikacijsko-informatičku opremu u funkciji zadovoljenja načela kompatibilnosti, interoperabilnosti, skalabilnosti i funkcionalne raspoloživosti.
- f) Program održavanja kapaciteta civilne zaštite za deminiranje kao spremnost za provođenje protivminskih akcija u BiH implementira se uglavnom, u skladu sa planiranom dinamikom. Vlada Federacije BiH je u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju, putem Federalne uprave civilne zaštite uspješno do kraja 2012. godini implementirala 14 (četrnaest) faza «Programa deminiranja». Važno je napomenuti da je Vlada Federacije BiH izvršila posebnu analizu vršenja poslova deminiranja u Federaciji BiH, nakon prestanka sufinansiranja od strane Delegacije Evropske komisije, te je donijela Izlaznu strategiju deminiranja do 2019. godine. Nakon toga, izvršene su izmjene i dopune Zakona o zaštiti i spašavanju, koje su bile osnova za predložena odgovarajuća rješenja. Na osnovu Izlazne strategije i izmijenjenog Zakona o zaštiti i spašavanju, zbog racionalnosti vršenja tih poslova, zadržala se postojeća organizacija deminerskih kapaciteta na nivou Federacije BiH. To znači da će se ovaj projekat nastaviti i u narednom Programu razvoja.
- g) Implementiran je projekat „Procjena resursa Federacije BiH za potrebe zaštite i spašavanja»“ Prikupljeni su podaci od svih kantona i općina/grada, o svim resursima koji se mogu koristiti u zaštiti i spašavanju, nakon čega su ti podaci obrađeni, te je izrađena jedinstvena baza podataka. Na osnovu tih podataka i analize, izvršiće se odgovarajuće izmjene i dopune analitičkih i planskih dokumenata koji su donešeni za nivo Federacije BiH (Procjena ugroženosti i Plan zaštite i spašavanja), a služiti će i za izradu novog Programa razvoja.
- h) Realizirajući projekat „Protivpožarna zaštite i vatrogastvo u Federaciji BiH, dio sistema zaštite i spašavanja”, Federalna uprava civilne zaštite je u saradnji sa kantonalnim upravama i općinskim službama civilne zaštite, udruženjima iz oblasti vatrogastva, preduzela niz aktivnosti, realizirajući ovaj izuzetno značajan projekt za razvoj zaštite od požara i vatrogastvu u Federaciji BiH.

Imajući u vidu da je zaštita od požara i vatrogastvo jedna od mjera zaštite i spašavanja koja se provode u okviru civilne zaštite, a provodi se i organizira u privrednim društvima, objektima pravnih lica, stambenim i drugim objektima. Cijeneći da je ova oblast do donošenja Programa razvoja bila u jako teškoj situaciji, da Zakonom o ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave nije određen organ koji će pokrivati ovu oblast, te da je bilo potrebno preduzeti niz mjera i aktivnosti kako bi se ovakva situacija prevazišla, u Programu razvoja utvrđen je projekt „Protivpožarna zaštita i vatrogastvo u Federaciji BiH, dio sistema zaštite i spašavanja“.

Sav normativno – pravni dio realizacije navedenog projekta je, uglavnom, završen što se vidi iz pregleda poglavlja III-1.b. ovog izvještaja). Provodeći projekt iz Programa razvoja, organiziran je i realiziran Okrugli sto na temu: „Implementacija Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu Federacije BiH, iskustva i pravci daljeg djelovanja“, uz učešće preko 150 predstavnika svih nivoa vlasti, na osnovu kojeg su donešeni određeni Zaključci i preporuke prema nosiocima razvoja ovog sistema (kantoni, općine, privredna društva, organi uprave itd.).

- i) Provodeći projekte „Zaštita od poplava“ i „Zaštita od klizišta“ iz Programa razvoja organiziran je i realiziran Okrugli sto na temu: „Zaštita od poplava i klizanja tla“ uz učešće preko 180 predstavnika svih nivoa vlasti, na osnovu kojeg su donešeni određeni Zaključci i preporuke prema nosiocima odgovornosti u ovoj oblasti.
- j) U okviru projekta «Formiranje specijalizirane jedinice civilne zaštite za hitne intervencije» Vlada Federacije BiH donijela je Uredbu o organiziranju federalnih specijaliziranih jedinica civilne zaštite, kojom se osnivaju specijalizirane jedinice civilne zaštite za potrebe Federacije BiH i uređuju druga pitanja u vezi tih jedinica. Implementacija te uredbe u izvještajnom periodu ogledala se u formiranju pet federalnih specijaliziranih jedinica, od čega dvije u okviru Federalne uprave civilne zaštite (od timova za deminiranje koji su dodatno obučeni, opremljeni i osposobljeni za RHB zaštitu i za zaštitu od požara, poplava i za druge mjere zaštite i spašavanja), dvije jedinice u okviru Federalnog ministarstva unutarnjih poslova (za potrage i spašavanje u snježnim lavinama i za spašavanje na vodi i pod vodom i jedna zajednička jedinica Federalne uprave civilne zaštite i Federalnog ministarstva unutarnjih poslova za spašavanje iz ruševina). S tim u vezi, Vlada Federacije BiH je na prijedlog Federalne uprave civilne zaštite donijela Program proširenja funkcionalne namjene deminerskih timova Federalne uprave civilne zaštite u specijalizirane jedinice civilne zaštite kojeg je Vlada Federacije BiH usvojila na 41. sjednici, održanoj 09.01.2008. godine, kojim su ovi timovi proglašeni specijaliziranim jedinicama civilne zaštite.
- Za ove jedinice su utvrđene lične i materijalne formacije, izvršeno je opremanje osnovnim sredstvima za zaštitu i spašavanje, izvršena je obuka, utvrđen plan prioritnog opremanja namjenskim sredstvima i opremom, te donešen sporazum sa Federalnim ministarstvom unutarnjih poslova o formiranju zajedničkih specijaliziranih jedinica.
- k) Također su realizirane aktivnosti na implementaciji Uredbe o organizovanju službi zaštite i spašavanja Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 58/06) koju je Vlada Federacije BiH donijela i to:
- zaključeni su ugovori o međusobnim pravima i obavezama u vršenju poslova zaštite i spašavanja između Federalne uprave civilne zaštite i svih pravnih lica i udruženja u kojima su formirane službe zaštite i spašavanja,
 - kontinuirano je vršena koordinacija aktivnosti sa svim pravnim licima i udruženjima u kojima su formirane federalne službe zaštite i spašavanja, kao što su: usaglašavanje odluka, odnosno pravilnika o organizaciji službi, ličnih i materijalnih formacija, ugovora, procedura rada službi, planova stručne obuke, planova prioriteta za nabavku sredstava i opreme za rad službi i drugo,
 - izrađene su okvirne lične i materijalne formacije službi zaštite i spašavanja, izrađen pregled službi zaštite i spašavanja, njihovog sastava i popune ljudstvom,
 - izrađena su pojedinačna rješenja o raspoređivanju za sve članove, odnosno pripadnike službi zaštite i spašavanja,

- usaglašene su procedure djelovanja u slučaju angažovanja službi na zadacima zaštite i spašavanja,
 - utvrđen je plan prioriteta nabavke sredstava i opreme za svaku godinu realizacije Programa razvoja iz sredstava posebne naknade za zaštitu i spašavanje i izvršena nabavka tih sredstava,
 - usaglašeni su godišnji planovi i programi stručne obuke pripadnika federalnih službi zaštite i spašavanja i
 - druge aktivnosti za funkcionalno osposobljavanje federalnih službi zaštite i spašavanja.
- l) U okviru projekta „Obučavanje i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje“, pored donešenih planova i programa obuke, izvršene su prethodne pripreme za pokretanje izdavačke djelatnosti u oblasti zaštite i spašavanja, odnosno informativnog glasila Federalne uprave civilne zaštite. Zbog nedostatka finansijskih sredstava u Budžetu Federacije BiH, još uvijek se nije otpočelo sa procedurom usvajanja i implementacije tog projekta. Osim toga, izvršene su sve pripreme za izradu idejnog projekta i projektnog zadatka za izgradnju modernog centra za obuku struktura zaštite i spašavanja u bivšoj vojnoj kasarni Nedžarići, ali je Vlada Federacije BiH promijenila namjenu te kasarne, odnosno izmijenila (poništila) svoju odluku o dodjeli dijela te kasarne Federalnoj upravi civilne zaštite na korištenje, pa se u narednom periodu mora osigurati alternativna lokacija.
- 3) Federalni štab civilne zaštite, kao stručno-operativni organ Vlade Federacije BiH za rukovođenje u zaštiti i spašavanju je u fazi pripreme i izrade Programa razvoja ostvario veoma značajnu ulogu. U periodu od usvajanja Programa razvoja više puta je razmatrao problematiku realizacije obaveza iz Programa razvoja. Naročitu ulogu ostvario je u fazi priprema za izradu Federalnog plana zaštite i spašavanja, koordinaciji aktivnosti federalnih organa u postupku izrade, kao i u fazi usvajanja i naročito implementacije tog plana. Osim toga, ovaj štab je posebno insistirao na provođenju obaveze svih nosilaca planiranja da kroz akcijske planove, odnosno projekte imaju u vidu sektorske obaveze u primjeni okolinskih propisa kao dijelu ukupnog sistema zaštite i spašavanja. Na osnovu toga, data je i preporuka Federalnom ministarstvu okoliša i turizma da u okviru svoje nadležnosti pripremi poseban akcijski plan iz oblasti provedbe seta okolišnih propisa za dopunu Programa razvoja.
- Naglašavamo posebno ulogu i zalaganje svakog člana tog štaba u procesu implementacije Programa razvoja i Federalnog plana zaštite i spašavanja u federalnim ministarstvima i drugim federalnim organima u kojima obavljaju svoje redovne poslove i zadatke. Stručnost i sposobnost članova Federalnog štaba posebno je došla do izražaja u rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja 2012. kada je Vlada Federacije proglasila stanje prirodne i druge nesreće zbog velikog snijega i niskih temperatura. Svi zadaci iz Programa razvoja bila su i tematika u radu Federalnog štaba, sa njegovom aktivnom ulogom u davanju mišljenja prema nadležnim organima uprave i prema Vladi Federacije BiH.
- 4) Federalno ministarstvo zdravstva, kao nosilac nekoliko važnih konkretnih aktivnosti iz Programa razvoja (mjere suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih bolesti, saniranje posljedica po ljude i okoliš u slučaju uticaja radioloških, hemijskih i bioloških agenasa, planiranje potreba i osiguravanje krvi i krvnih pripravaka i sanitetskog materijala za vanredne situacije i drugo), aktivno je učestvovalo u izradi zakona i podzakonskih akata, kao i u planiranju daljeg razvoja zdravstvenih službi, sa ciljem jačanja spremnosti za adekvatan odgovor u slučaju prirodnih i drugih nesreća². Konkretno aktivnosti ovog ministarstva ogledaju se u slijedećem:
- Aktivno učešće u provedbi Zakona o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 88/07) i uspostavi Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost,

² Federalno ministarstvo zdravstva nosilac je aktivnosti u 3 programa i to: „Program zaštite od epidemija“, „Uticaj radioloških, hemijskih i bioloških agenasa i mjere za saniranje posljedica po ljude i okoliš“ i „Program osiguranja minimuma sredstava robnih i drugih zaliha za potrebe zaštite i spašavanja ljudi, kao dio spremnosti i odgovora na nastanak prirodne i druge nesreće“.

- Donešen je Zakon o zdravstvenoj zaštiti („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 46/10). Ovim zakonom u potpoglavlju „Zdravstvena zaštita u vanrednim prilikama“ uređeno je organizovanje zdravstvene zaštite u vanrednim prilikama. Određeno je i postupanje tijela vlasti svih nivoa, zdravstvenih ustanova, privatnih praksi u slučajevima vanrednih prilika (prirodne i druge nesreće, epidemije itd.). Odredbe ovoga Zakona usaglašene su i sa Zakonom o zaštiti i spašavanju. Izrada ovog Zakona o zdravstvenoj zaštiti dio je reformske aktivnosti u sektoru zdravstva.
- Donešen je Zakon o krvi i krvnim sastojcima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 9/10),
- Donešen je Zakon o apotekarskoj djelatnosti („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 40/10),
- U skladu sa Zakonom o federalnim robnim rezervama („Službene novine Federacije BiH“, broj 46/99) utvrđen je popis grupa lijekova i sanitetskog materijala koji treba da se nađu u robnim rezervama Federacije Bosne i Hercegovine (akt broj: 01-37-10188/08 od 20.10.2008. godine).

U skladu sa obavezama iz člana 91. Zakona o zaštiti i spašavanju, pokretane su aktivnosti na izradi podzakonskog akta o načinu prikupljanja, čuvanja i korištenja krvi i krvne plazme, te obaveznih rezervi lijekova i sanitetskog materijala. Međutim, u skladu sa odgovarajućim dokumentima Svjetske zdravstvene organizacije, Vijeća Evrope i EU (Direktiva 2002/98/EC), ovo ministarstvo se opredijelilo za izradu Zakona o krvi i krvnim sastojcima, kojim su se pored ostalog, uredila i navedena pitanja. Donošenje ovog zakona predstavlja korak ka regionalnoj harmonizaciji u ovoj oblasti koji se postižu kreiranjem politike u oblasti transfuzijske medicine, uspostavljanjem sistema kvaliteta i sigurnosti, uspostavljanjem funkcionalne organizacije, kontinuiranom edukacijom, kao i uspostavljanjem savremenog, jedinstvenog informacionog sistema.

- Svake godine provodi se je imunizacija stanovništva u Federaciji BiH, na osnovu Godišnjeg programa imunizacije koji donosi federalni ministar zdravstva na osnovu prijedloga Zavoda za javno zdravstvo FBiH. Zabilježen je veći obuhvat djece imunizacijom u odnosu na prethodne godine, a što ima za cilj sprečavanje nastanka i suzbijanje širenja zaraznih bolesti, odnosno eradikaciju pojedinih zaraznih bolesti. Za realizaciju ovog programa osiguravaju se sredstva u Budžetu Federacije BiH, u skladu sa navedenim Programom, a na osnovu Zakona o zdravstvenoj zaštiti.
- S ciljem dijagnosticiranja i suzbijanja bruceloze u Unsko-sanskom kantonu, izdvojena su sredstva u vrijednosti od 50.000 KM za dijagnostičku opremu.
- Pokrenute su aktivnosti na daljoj implementaciji Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, odnosno uspostavljanja Stručnog vijeća za zarazne bolesti, a koje se bavi pitanjima od značaja za prevenciju i suzbijanje epidemija.
- Izrađen je Pandemijski plan pripravnosti Program prevencije od pandemijske gripe A (H1N1) primjenjiv i za druge situacije ugroženosti javnog zdravlja.
- U suradnji sa UNDP i Crvenim križem/krstom, radilo se na implementaciji Projekta „Koodinirane državne akcije na suzbijanju problema HIV/AIDS/TB kroz aktivnosti jačanja kapaciteta Zavoda za javno zdravstvo i drugih partnerskih institucija i organizacija za pružanje adekvatnog odgovora na HIV/AIDS“.
- U saradnji sa UNDP radilo se na implementaciji Projekata odobrenih od strane Globalnog fonda za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije. Jedan od njih je „Dalje jačanje DOTS strategije u Bosni i Hercegovini“, u sklopu kojega se završava i odjel za liječenje multirezistentne tuberkuloze na Klinici za plućne bolesti u Sarajevu. Takođe je i Program „Povećanje univerzalnog pristupa za najrizičnije populacije u Bosni i Hercegovini u cijelosti usmjeren na sprječavanje širenja epidemije HIV-a u Bosni i Hercegovini, a posebno među ključnim populacijama u visokom riziku od zaraze.
- U saradnji sa Evropskom komisijom nastavljen je implementacija Projekta jačanja biosigurnosnih laboratorija u BiH. Dogovorena je izrada projektne dokumentacije za laboratorije u „KCU Sarajevo“ kao i za „UKC Tuzla“. Nakon finalizirane projektne dokumentacije i rekonstrukcije prostora „UKC Tuzla“ Evropska komisija će osigurati nabavku odgovarajuće opreme.

- U sklopu Projekta jačanja pripravnosti za ptičju gripu financiranog od Svjetska banka, kroz kreditni aranžman, izabran je koordinator projekta i izvršene pripreme sa „KCU Sarajevo“ za neometanu uspostavu biosigurnosne laboratorije za ptičju gripu,
 - Uzeto je učešće u pripremi Projekta odlaganja medicinskog otpada kao i Projekta jačanja javnog zdravlja.
 - Sve epidemije su, zahvaljujući koordiniranom radu Zavoda za javno zdravstvo u Federaciji BiH, nadležnih inspekcija u oblasti zdravstva, kako na kantonalnom, tako i na federalnom nivou, stavljene pod kontrolu, te se može konstatovati da je higijensko-epidemiološka situacija u Federaciji BiH zadovoljavajuća.
- 5) Federalno ministarstvo okoliša i turizma, također je nosilac nekoliko izuzetno važnih aktivnosti iz Programa razvoja³. U okviru programa „Uticaj radioloških, hemijskih i bioloških agenasa i mjere za saniranje posljedica po ljude i okoliš“ provode se redovne aktivnosti na prevenciji i ublažavanju nastanka posljedica po ljude i materijalna dobra od RHB sredstava, kao i odgovarajuće mjere zaštite i spašavanja, što sa aspekta nadležnosti i djelokruga rada tog ministarstva, podrazumijeva provođenje niza zakonskih odredbi iz oblasti zaštite okoliša i upravljanja otpadom, sadržanih u Zakonu o zaštiti okoliša ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/03 i 38/09) i Zakonu o upravljanju otpadom ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/03 i 72/09), kao i u podzakonskim propisima donešenim na osnovu tih zakona. Iako u tom programu nije naveden Zakon o zaštiti zraka⁴ ("Službene novine Federacije BiH", br. 33/03 i 04/10), njegova primjena može također, dati doprinos prevenciji uticaja od RHB agenasa. U skladu sa navedenim, još uvijek aktuelnim Zakonom o zaštiti zraka donešeno je 10 pravilnika koji su na snazi do donošenja novog zakona. Finansijska sredstva za realizaciju ovog strateškog cilja su bila osigurana od privrednih društava i drugih pravnih lica, te u budžetima općina, kantona i Federacije BiH.

Što se tiče projekata "Zaštita od zemljotresa, mjere i postupci za smanjenje ugrožavanja" i "Zaštita od odrona i klizanja tla, mjere i postupci za smanjenje rizika", ovo ministarstvo je kao jedan od nosilaca provodilo aktivnosti na iniciranju obaveza planiranja i zaštite prostora, kao i donošenja programa mjera za unapređenje stanja u prostoru na nižim nivoima vlasti. Osnovni nosilac aktivnosti u ovim projektima je Federalno ministarstvo prostornog uređenja sa kojim je Federalno ministarstvo okoliša i turizma u skladu sa svojim djelokrugom rada, nadležnostima i okolinskom legislativom, ostvarivalo potrebnu saradnju.

Što se tiče "Projekta zaštite od postojećeg opasnog industrijskog otpada", osnovne aktivnosti zasnivaju se na Zakonu o upravljanju otpadom ("Službene novine Federacije BiH", broj 33/03) i provedbenim propisima donešenim na osnovu tog zakona. S obzirom da se u našoj zemlji otpad još uvijek ne selekcionira na zadovoljavajući način, iz kreditnih sredstava Svjetske banke namijenjenih za prvi projekat upravljanja čvrstim otpadom za Bosnu i Hercegovinu, Federalno ministarstvo okoliša i turizma realiziralo je uspostavu dvije sanitarne deponije (Sanitarna deponija "Mošćanica" u Zenici i "Smiljevići" u Sarajevu) u okviru kojih je predviđena i zona za odlaganje industrijskog otpada, mada se to u praksi još uvijek ne primjenjuje na zadovoljavajući način.

- 6) Federalno ministarstvo prostornog uređenja je u Programu razvoja određeno kao jedan od nosilaca implementacije dva projekta i to: „Zaštita od zemljotresa, mjere i postupci za smanjenje ugrožavanja“ i „Zaštita od odrona i klizanja tla, mjere i postupci za smanjenje rizika“. U vezi s tim, osnovna nadležnost ovog ministarstva je donošenje odgovarajućih planskih dokumenata (Prostorni plan, Prostorna osnova, Izveštaj o stanju prostora i Program mjera prostornog plana Federacije BiH, kao i uspostava jedinstvenog informacionog sistema za cijeli prostor Federacije BiH).

³ Federalno ministarstvo okoliša i turizma nosilac je programa "Uticaj radijaciono-hemijsko bioloških (RHB) agenasa i mjere za saniranje posljedica po ljude i okolinu" i učesnik u realizaciji tri projekta: "Zaštita od zemljotresa, mjere i postupci za smanjenje ugrožavanja", "Zaštita od odrona i klizanja tla, mjere i postupci za smanjenje rizika" i "Projekat zaštite od postojećeg opasnog industrijskog otpada".

⁴ U 2008. godini pristupilo se izradi Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti okoliša. Vlada Federacije BiH je 14.01.2009. godine, na svojoj 85. sjednici usvojila ovaj Nacrt zakona i uputila ga u dalju proceduru razmatranja i donošenja, istije donešen i objavljen u „Službenim novinama Federacije BiH“, 38/09.

Ovo ministarstvo trenutno provodi aktivnosti na izradi Prostornog plana Federacije BiH, prostornih planova područja posebnih obilježja od značaja za Federaciju BiH (Sliva rijeke Une, Autoceste na koridoru Vc i izrada regulacionog plana historijskog gradskog područja Mostar).

U pripremi i izradi planskih dokumenata vodi se računa o neophodnim mjerama zaštite stanovništva i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i o zaštiti okoliša (bespravno građenje, zagađenje tla, vode, zraka i sl.), kao i područjima gdje je opasnost od posljedica prirodnih i drugih nesreća posebno izražena (seizmičke karakteristike terena, poremećaji u stabilnosti tla, plavna područja, područja ugrožena mogućnošću izbijanja požara, područja izložena mogućem uticaju tehničkih katastrofa i prekomjernom zagađenju zbog havarije u pogonima i sl.).

Grafički dio Prostornog plana, prezentira se na odgovarajućem broju tematskih karata, poljoprivredna i šumska zemljišta sa prikazom upotrebne vrijednosti u planskom periodu, granice šumsko-privrednih područja, zemljišta planirana za sanaciju, melioraciju, komasaciju, pošumljavanje, prevođenje degradiranih šuma u vrijednije sastojine, vode i vodne površine (mineralne, termalne, ljekovite), vještačke akumulacije i drugo, sve sa zaštitnim zonama i pojasevima, regulacije vodotoka i bujica, mjere zaštite od poplava, sistemi za navodnjavanje i odvodnjavanje, kao i drugi objekti vodne infrastrukture, zaštićene površine i objekti kulturno-historijskog i prirodnog nasljeđa sa režimima i stepenom zaštite i drugi posebni zaštićeni prostori, prostori predviđeni za sanaciju.

Zaštita i spašavanje od rušenja obavezno se planira i provodi kao preventivna mjera u postupku donošenja i ostvarivanja prostornih i urbanističkih planova i na način što se predviđaju građevinsko-tehničke i druge potrebne mjere u izgradnji objekata, kojima se može uticati na sprečavanje, odnosno smanjenje štetnih uticaja prirodnih i drugih nesreća na mogućnost rušenja.

U okviru redovne djelatnosti ministarstva, određuju se građevine i zahvati od značaja za Federaciju Bosne i Hercegovine i građevine, djelatnosti i zahvati koji mogu u znatnoj mjeri uticati na okoliš, život i zdravlje ljudi Federacije BiH i šire (regulacijske i zaštitne vodne građevine, građevine za zaštitu voda, građevine za postupanje s otpadom, energetska industrija, hemijska, metalna, ekstraktivna, mineralna industrija, infrastrukturne građevine i drugi zahvati, upravljanje otpadom i opasne supstance).

- 7) Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva nosilac je „Programa zaštite od poplava“ (zajedno sa Federalnim ministarstvom energije, rudarstva i industrije) i projekta „Izrada katastra izvorišta vode za piće“ (sa Federalnom upravom civilne zaštite i Federalnim ministarstvom zdravstva). Projektni zadatak pod nazivom „Uspostava katastra podzemnih voda na teritoriji Federacije BiH – vode namijenjene za piće“, definiran je uz učešće Federalnog zavoda za geologiju, Agencije za vodno područje Jadranskog mora i Agencije za vodno područje rijeke Save. Pripremljena je Informacija za Vladu FBiH, koja je zaključkom V.broj: 1261/11, istu usvojila, uz odobrenje sredstava za realizaciju projekta. Realizacija konkretnih aktivnosti je otpočela polovinom 2012. godine.

U oblasti vodoprivrede je nakon donošenja novog Zakona o vodama ("Službene novine Federacije BiH", broj 70/06), počev od 01.01.2008. godine otpočela njegova primjena, a donešena je i Uredba o vrstama i sadržaju planova zaštite od štetnog djelovanja voda ("Službene novine Federacije BiH", broj 26/09), koja je usaglašena sa Direktivom Evropske unije o upravljanju poplavim rizikom iz 2007. godine. Osim toga, donosi se Glavni operativni plan operativnih mjera odbrane od poplava za svaku godinu, te je pripremljen Nacrt glavnog preventivnog plana zaštite od poplava iz nadležnosti Federacije BiH (za poplavna područja uz površinske vode I kategorije), koji će biti osnova za realizaciju investicionih projekata zaštite od poplava, uključujući i osposobljavanje postojećih zaštitnih objekata koji su u vlasništvu Federacije BiH.

Ministarstvo je donijelo Federalni operativni plan odbrane od poplava ("Službene novine Federacije BiH", broj 7/11), koji sadrži mjere koje se moraju poduzeti u vrijeme opasnosti od pojave velikih voda, mjere koje se moraju poduzeti u vrijeme trajanja poplava i mjere i radnje otklanjanja posljedica poplava. Iako je uredbom utvrđena i obaveza donošenja kantonalnih operativnih planova, oni još nisu donešeni u svim kantonima.

Donešena je Strategija upravljanja vodama u Federaciji BiH za period 2010 – 2022. godina, koja obuhvata: ocjenu stanja u području upravljanja vodama, ciljeve i pravce zaštite voda, zaštite od štetnog djelovanja voda i održivog korištenja voda, prioritete za postizanje ciljeva, te procjenu potrebnih sredstava za provođenje mjera za postizanje ciljeva. Agencije za vode su otpočele sa uspostavom Informacionog sistema voda po vodnim područjima koji je zasnovan na GIS-u i isti se realizira po modulima, u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima i planskim aktivnostima. Agencije za vode realiziraju obnovu i dopunu sistema monitoringa (hidrološki monitoring, monitoring kvaliteta voda i biološki monitoring).

Na izgradnji novih i održavanju i rekonstrukcija postojećih zaštitnih objekata koji su u vlasništvu Federacije BiH izrađeni su (ili su u završnoj fazi) Glavni projekat uređenja vodotoka i to: Uređenje r. Bosne u Maglaju, Regulacija r. Bosne u Sarajevu (Reljevo), Uređenje r. Bosne u Kaknju, Uređenje r. Bosne u Zavidovićima, Uređenje r. Vrbas u Donjem Vakufu, Uređenje r. Vrbas u Gornjem Vakufu, Uređenje r. Vrbas u Bugojnu (idejno rješenje), Uređenje r. Usore u općini Usora, Regulacija r. Željeznice u Sarajevu, Uređenje rijeke Unac u Drvaru (idejni projekat), Sanacija preliva na brani Župica u Drvaru, rekonstrukcija savskog nasipa u Orašju. Pored toga, izgrađeni su (ili su u završnoj fazi) sljedeći zaštitni objekti: Regulacija rijeke Tinje u Srebreniku, I faza regulacije r. Željeznice u općini Ilidža, Uređenje lijeve obale r. Bosne u Maglaju, Sanacija praga na r. Uni u Bihacu, Uređenje desne obale r. Vrbas u Donjem Vakufu, Uređenje dijela toka r. Sane u Ključu, čišćenje korita r. Unac u Drvaru, Uređenje lijeve obale r. Drine u Goraždu, Nastavak regulacije r. Bile u Vitezu i Travniku, Sanacija zaštitnih objekata koji su u vlasništvu Federacije BiH (na r. Bregavi, r. Trebižat i r. Neretvi).

U provođenju aktivnosti iz Programa razvoja ostvarena je direktna i kontinuirana saradnja sa agencijama za vodna područja, nad čijim radom nadzor vrši Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Finansiranje realiziranih aktivnosti vršeno iz sredstava vodnih naknada koja se prikupljaju po Zakonu o vodama (prihodi Agencija za vodna područja) i Budžeta Federacije BiH. Za navedene aktivnosti ukupno je utrošeno 7.930.000,00 KM.

Prema rezultatima analize iz Glavnog preventivnog plana zaštite od poplava, za provođenje preventivnih mjera zaštite od poplava iz nadležnosti Federacije BiH, potrebno je osigurati preko 400 miliona KM, za ona poplavna područja za koja je dokazano da je ekonomski opravdano izgraditi zaštitne objekta u cilju smanjenja ili eliminacije potencijalnih šteta. Iz navedenog je jasno da se ova sredstva iz vodnih naknada ne mogu osigurati, posebno kada se ima u vidu činjenica da se za redovno tekuće održavanje postojećih zaštitnih objekata godišnje treba osigurati oko 2 miliona maraka.

Ovo ministarstvo je u skladu sa Programom razvoja prije svega, u oblasti poljoprivrede, u Budžetu Federacije BiH osiguralo poticajna sredstva za izgradnju sistema za navodnjavanje gajenih biljaka i za odvodnjavanje i čišćenje odvodnih kanala, dok su za realizaciju Programa saniranja šteta izazvanih sušom, osigurana sredstva u iznosu od 4.100.000,00 KM. S tim u vezi, izrađeno je uputstvo za suzbijanje ambrozije i donešena odluka o obaveznom monitoringu praćenja pojave karantinske štetočine – duhanovog štitarstog moljca, te izvršena istraživanja prisustva i monitoring karantinske biljne bolesti bakterijalne plemenjače jabučastih voćnih vrsta u rasadnicima jabučastog voća u Federaciji BiH i bolesti uzročnika najznačajnijih karantinskih bolesti krompira na području Unsko-sanskog kantona.

U oblasti šumarstva Ministarstvo je po pitanju zaštite šuma od požara poduzimalo propisane preventivne mjere zaštite i osiguravalo provođenje obaveza šumsko-gospodarskih društava, odnosno preduzeća šumarstva koja gospodare šumama u državnom vlasništvu i vlasnika šuma da poduzimaju i provode mjere zaštite šuma od požara. Osam od deset kantonalnih šumsko-gospodarskih društava/preduzeća šumarstva odnosno šumarija, izradili su planove zaštite šuma od požara za područja kojim gospodare. Federalna šumarska inspekcija u svojim redovnim pregledima kontroliše planove zaštite šuma od požara kao i punktove protivpožarne zaštite na terenu, te od ŠGD/preduzeća šumarstva traži dopunu za one slučajeve gdje nisu bili obuhvaćeni svi elementi. Slične kontrole obavljaju i kantonalni šumarski inspektori.

Kantonalnim šumsko-gospodarskim društvima/preduzećima šumarstva naloženo je poduzimanje preventivnih mjera, kao što su: analiza postojećih planova zaštite od požara i njihova dopuna, izrada procjene ugroženosti šuma od požara, naročito šuma koje se koriste kao izletišta ili u druge svrhe, sagledavanje efikasnosti osmatračke i dojavne službe, organizacija, popunjenost i način djelovanja službe i jedinica protivpožarne zaštite, stanje opreme i sredstva za protivpožarnu zaštitu, koordinacija rada svih subjekata na području općina, odnosno kantona (organi policije, vatrogasne jedinice, inspeksijski organi, civilna zaštita, organi mjesnih zajednica, Oružane snage BiH i međunarodne organizacije), formiranje štabova za praćenje stanja protivpožarne zaštite i poduzimanja mjera i obavještanje Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, odnosno Federalne uprave za šumarstvo o stanju u ovoj oblasti, da sagledaju problematiku u vezi sa preduzetim mjerama za zaštitu šuma od požara.

Požari u Bosni i Hercegovini su veoma česta pojava i sa sobom donose ogromne i neprocjenjive štete. Uzročnik šumskih požara uglavnom je čovjek. Direktna šteta obuhvataju gubitak drvene zalihe, prizemne vegetacije i ostalih proizvoda šume te troškove gašenja i sanacije požarišta. Indirektna šteta predstavljaju štete svih vidova promjena staništa i gubitka svih polivalentnih funkcija šuma, mnogostruko su veće od direktnih šteta ali se još uvijek ne obračunavaju u našoj zemlji.

Osnovni problem u ovoj oblasti što još uvijek nije donešen Zakon o šumama u Federaciji BiH, jer je raniji Zakon Ustavni sud Federacije BiH stavio van snage.

U oblasti veterinarstva Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva bilo je nosilac „Programa zaštite od epizootija“ koji se poklapao sa realizacijom mjera i zadataka iz Programa za iskorjenjivanje bruceloze ovaca i koza u Federaciji Bosne i Hercegovine u periodu 2007-2010. godina. U vezi s tim, zaključno sa 22.12.2008. godine u Federaciji BiH je na brucelozu dijagnostički ispitano ukupno 332.253 životinje i otkriveno 19.411 pozitivni reactor ili 5,82%.

Pored toga, vršeno je redovno praćenje i preduzimane su propisane mjere i kod ostalih zaraznih bolesti.

U preveniranju pojave, suzbijanju širenja ili otklanjanju posljedica pojave zoonotičnih zaraznih bolesti, izostalo je aktivno učešće svih odgovornih subjekata, tako da je teret otkrivanja zaraženih životinja i njihovog neškodljivog uklanjanja pao isključivo na veterinarsku inspekciju i veterinarske stanice.

- 8) Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije je 01.10.2008. godine svim privrednim društvima u kojima vrši upravljačka prava na osnovu državnog kapitala (29 preduzeća) dostavilo odgovarajuće izvode iz Plana zaštite i spašavanja u kojima su pored ostalog, definirane i obaveze u pogledu izrade dva projekta iz Programa razvoja iz ove oblasti. Radi se o projektu „Velike nesreće u rudnicima – procjena resursa i mogućnosti odgovora centralnih stanica za spašavanje“ i „Projektu zaštite od postojećeg industrijskog otpada“.

U vezi sa projektom „Velike nesreće u rudnicima – procjena resursa i mogućnosti odgovora centralnih stanica za spašavanje“ ovo ministarstvo je shodno zakonskoj regulativi i svojim nadležnostima u ovoj oblasti, donijelo odluku o pokretanju postupka izbora najpovoljnijeg ponuđača za izradu projekta, potpisalo sporazum sa Federalnom upravom civilne zaštite o zajedničkom učešću u provođenju postupka izbora ponuđača, a nakon izbora najpovoljnijeg ponuđača i obavijesti projektanta da je projekat završen, izvršena je revizija projekta, čime je u potpunosti realizirana ova faza Projekta. Konačno, ovo ministarstvo je dostavilo Vladi Federacije BiH Informaciju o poduzetim aktivnostima na realiziranju projekta „Velike nesreće u rudnicima – procjena resursa i mogućnosti odgovora centralnih stanica za spašavanje“, sa prijedlogom zaključaka, koju je Vlada FBiH razmatrala na svojoj 40. sjednici održanoj 07.03.2012. godine, i usvojila zaključak o usvajanju Informacije i o prihvatanju izrađenog i revidiranog Projekta, te da ovo ministarstvo dostavi primjerke Projekta na dalje postupanje Federalnoj upravi civilne zaštite, JP EP BiH Sarajevo i RMU Banovići.

Ovo ministarstvo je bilo zaduženo za provođenje „Projekta zaštite od postojećeg opasnog industrijskog otpada“, u saradnji sa nadležnim kantonalnim ministarstvima za industriju i okoliš i sa Federalnim ministarstvom okoliša i turizma. Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije je prikupilo podatke o lokacijama koje su kontaminirane opasnim otpadom koji je u prošlosti neadekvatno odložen, a u međuvremenu nisu definirani novi vlasnici kao i njihov status u smislu odgovornosti (napuštena odlagališta – crne tačke u okolišu).

Na osnovu prikupljenih podataka, a uvažavajući i primjedbe kantonalnih ministarstava izrađen je Projektni zadatak za izradu projekta zaštite od postojećeg opasnog industrijskog otpada. Tim projektnim zadatkom identificirane su 54 lokacije koje se mogu potencijalno okarakterisati kao crne tačke u okolišu i definirane su aktivnosti izrade projekta koje obuhvaćaju: izrada katastra crnih tačaka u okolišu, odnosno dobijanja preciznih podataka o stepenu i vrsti zagađenja, izrada sanacijskog plana za svaku lokaciju, izrada akcijskih planova za provođenje sanacije, osiguranje finansijskih sredstava za izradu i provođenje planova sanacije, kao i vrijeme izrade i očekivani rezultati.

- 9) Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova nije konkretno zaduženo za nosioca aktivnosti iz Programa razvoja, ali je u Zaključcima uz poglavlje IV (Konkretni strateški pravci s akcijskim planovima) izričito navedeno da će se nakon reforme policije u Program razvoja ugraditi projekt «Izrada i operacionalizacija procedura u postupku angažovanja policijskih snaga i resursa u zaštiti i spašavanju». Ovaj važan strateški pravac iz poznatih razloga u vezi te reforme nije mogao biti ugrađen u Program razvoja, pa ga je potrebno naknadno ugraditi.

Što se tiče poduzimanja mjera i aktivnosti iz Programa razvoja, Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, odnosno Federalna uprava policije je još 05.01.2006. godine donijela odgovarajući plan mjera i aktivnosti Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, u kojem su utvrđene procedure djelovanja policijskih snaga Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova u slučaju nesreća koje su prouzrokovane prirodnim ili ljudskim faktorom i obaveze službenika Uprave policije u procjeni i planiranju mjera i aktivnosti iz svoje nadležnosti u slučaju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Taj plan je aktuelan, a primjenjivaće se u fazi tzv. odgovora na eventualnu nesreću i oporavka od posljedica nesreće (organizacija pojačanih mjera zaštite, imovinska i lična sigurnost, javni red i mir na ugroženim područjima), gdje se u okviru nadležnosti Ministarstva prepoznaju njegove obaveze.

- 10) Federalno ministarstvo kulture i sporta, nosilac je aktivnosti na projektu „Stanje objekata kulturne baštine i načini njihove zaštite u prirodnim i drugim nesrećama“. Suština tog projekta ogleda se u postojanju odgovarajućih planova, te u primjeni rezultata istraživanja koji će osigurati prikladnu zaštitu kulturno-historijskih objekata u slučaju prirodne i druge nesreće i osiguravanjem snaga za eventualnu evakuaciju kulturno-historijskih dobara.

Ovo ministarstvo u okviru svog djelokruga rada vrši izradu odgovarajućih projekata o stanju kulturne baštine kao i obnovu porušenih i oštećenih kulturno–historijskih objekata radi njihove zaštite i daljeg propadanja. U vezi s tim, konkretno su u 2008. godini osigurana finansijska sredstva u iznosu od 30.604 KM za sanaciju klizišta uz regionalnu cestu R-466 Čatići Kraljeva Sutjeska kod harema džamije u Kraljevoj Sutjesci. Zavod za zaštitu spomenika, u saradnji sa UNDP, priprema projekat za sprečavanje obrušavanja korita rijeke Radimlje i zaštite nacionalnih spomenika–stećaka na Radimlji u Stocu. U toku je izrada Studije o stanju objekata kulturne baštine i načina njihove zaštite u prirodnim i drugim nesrećama, a u 2010. godini izrađen je i odgovarajući plan za slučaj prirodne i druge nesreće. Ovo ministarstvo ističe dobru saradnju sa organima uprave na svim nivoima vlasti i drugim vladinim i nevladinim organizacijama i to: Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika BiH, Državna komisija za UNESCO, UNDP, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Federalno ministarstvo prostornog uređenja Federalno ministarstvo okoliša i turizma.

- 11) Federalni zavod za agropedologiju, pokrenuo je aktivnosti na realizaciji projekta „Izrada katastra područja ugroženog opasnim otpadom s akcentom na poljoprivredno zemljište“. Ovaj zavod je učestvovao u izradi svih propisa koji se odnose na zemljište i zemljišnu politiku u Federaciji BiH i kroz te aktivnosti su nastojali osigurati da se propisi koji se rade budu usaglašeni sa standardima i propisima Evropske unije. Osim toga, izvršena su preliminarna istraživanja na području Sarajevskog, Zeničko-Dobojskog, Hercegovačko-neretvanskog i Zapadno-hercegovačkog kantona. U okviru tog zavoda formirana je Federalna služba za kontrolu zemljišta u skladu sa Uredbom o organiziranju službi zaštite i spašavanja, a u toku je procedura za nabavku opreme i sredstava za potrebe te službe.
- 12) Federalni hidrometeorološki zavod, odnosno služba za seizmologiju i hidrologiju koja je u skladu sa Uredbom o organiziranju službi zaštite i spašavanja Federacije BiH, formirana u okviru ovog zavoda, jedan je od nosilaca aktivnosti na Projektu „Zaštita od zemljotresa, mjere i postupci za smanjenje ugrožavanja“ (sa Federalnim ministarstvom prostornog uređenja, Federalnim ministarstvom okoliša i turizma, kantonalnim i općinskim organima za prostorno uređenje i građenje).
U izvještajnom periodu ovaj zavod je prvenstveno izvršio redovne poslove i zadatke koji se odnose i na Program razvoja, kao što su: praćenje i registriranje zemljotresa, kao i dostavljanje podataka operativnim centrima civilne zaštite o tim nesrećama, organiziranje sistemskih seizmoloških mjerenja na cijelom području Federacije BiH i unapređenje mreže meteoroloških stanica, kontinuirano mjerenje i osmatranje parametara iz oblasti meteorologije, hidrologije, kvaliteta životne sredine (zrak, voda, tlo), dostavljanje redovnih vremenskih prognoza (vrlo kratkoročne 3-12 sati, kratkoročne do 3 dana unaprijed, srednjoročne do 10 dana unaprijed, dugoročne duže od 10 dana, mjesečne i sezonske) i vanrednih vremenskih prognoza i upozorenja u slučaju pojave poplava, suša, olujnih vjetrova, temperaturnih ekstrema i drugo, kao i davanje stručnih tumačenja tih pojava, praćenje stanja vodostaja na rijekama i drugo.
- 13) Ured Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za odnose s javnošću izradio je Plan odnosa s javnošću u prirodnoj i drugoj nesreći koji je sastavni dio Federalnog plana zaštite i spašavanja. Međutim, dosadašnja praksa je pokazala da mediji još uvijek ne prepoznaju i ne razumijevaju svoju ulogu u sistemu zaštite i spašavanja. Stoga je Ured za odnose s javnošću inicirao Federalnoj upravi civilne zaštite izradu naučnog projekta odnosi s javnošću u zaštiti i spašavanju, koji bi trebao biti realiziran u narednom Programu razvoja.
- 14) Federalna direkcija robnih rezervi je provodila odluke Vlade Federacije BiH koje su se odnosile na ustupanje dijela roba civilnoj zaštiti, a koje su bile u vlasništvu robnih rezervi, po nalogu Vlade FBiH stavljala na raspolaganje određenih količina lož ulja i nafte kao i prehrambenih i drugih sredstava, kantonalnim i općinskim štabovima civilne zaštite, u februaru 2012. godine, te u maju i avgustu 2014. godine, tokom velikih hladnoća i sniježnih padavina, odnosno poplava i klizišta. Isto tako, Federalna direkcija robnih rezervi izvršavala je naredbe Federalnog štaba civilne zaštite vezano za nabavku kerozina za helikoptere koji su učestvovali u gašenju požara 2012. godine.

- 15) Ostala ministarstva i drugi organi federalne uprave (Federalno ministarstvo pravde, Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica, Federalna uprava za inspeksijske poslove, Federalna uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove) izvijestili su da nisu određeni direktno za nosioca nekog konkretnog zadatka u Programu razvoja, zbog čega nisu mogli dati konkretne podatke, a ostali nisu dostavili svoje izvještaje.
- 16) Crveni križ/krst Federacije Bosne i Hercegovine nije konkretno zadužen za nosioca aktivnosti iz Programa razvoja, ali je u izvještajnom periodu izradio interne procedure za djelovanje pripadnika Službe zaštite i spašavanja Crvenog križa FBiH (rukovodstvo i deset kantonalnih timova) u slučaju prirodnih i drugih nesreća, ažurirao popunu ljudstva volonterima i profesionalcima i u skladu sa mogućnostima radio na edukaciji i uvježbavanju pripadnika službe. Iz vlastitih sredstava nabavljena su i skromna materijalna sredstva (lična oprema i komunikacijska sredstva).

Vlada Federacije BiH pratila je realizaciju zadataka utvrđenih u Programu razvoja, ali se zbog ukupne nepovoljne ekonomske situacije, nije mogla osigurati potpunija realizacija ovog programa, iako su federalna ministarstva i drugi federalni organi uprave, u okviru svojih redovnih nadležnosti i realnih finansijskih mogućnosti, planirali i izvršavali zadatke iz Programa razvoja koji su utvrđeni za oblast za koju su nadležni.

Takođe, Vlada Federacije BiH je kroz usvajanje redovnih godišnjih izvještaja o radu, konstatovala da su Federalni štab civilne zaštite i Federalna uprava civilne zaštite, kao osnovni stručni organ za oblast zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na nivou Federacije BiH, redovno pratili realizaciju Programa razvoja, i u okviru svojih ovlaštenja utvrđenih Zakonom o zaštiti i spašavanju, podsticali i koordinirali aktivnosti federalnih ministarstava i drugih federalnih organa uprave na njihovom angažiranju u realizaciji zadataka utvrđenih u Programu razvoja.

Imajući u vidu ukupno stanje i probleme u implementaciji Programa razvoja, Federalna uprava civilne zaštite predlaže Vladi Federacije Bosne i Hercegovine da usvoji slijedeće

ZAKLJUČKE

1. Prihvata se Izvještaj o implementaciji Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine za period od 2007. do 2011. godine.
2. Izvještaj iz tačke 1. ovog zaključka upućuje se Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine radi razmatranja i usvajanja.
3. Zadužuje se Federalna uprava civilne zaštite da ubrza izradu nacrtu Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine za naredni period, te isti dostavi Vladi Federacije Bosne i Hercegovine na prihvatanje.
4. Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Nakon prihvatanja Izvještaja o implementaciji Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine za period od 2007. do 2011. godine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine predlaže Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine da donese slijedeće

ZAKLJUČKE

1. Usvaja se Izvještaj o implementaciji Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine za period od 2007. do 2011. godine.
2. Zadužuje se Vlada Federacije Bosne i Hercegovine da prijedlog Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji Bosne i Hercegovine za naredni period, dostavi Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine na razmatranje i donošenje.